YUNANİSTAN
PAZAR BİLGİLERİ



T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI 3

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ 22

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....27

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER 42

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER 47

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Mevzuatı (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

1981 yılından beri Avrupa Birliği (AB) 1995 yılından beri Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olan Yunanistan, uluslararası ticaret politikası kurallarına bağlı bir serbest piyasa ekonomisidir. Ülkede dış ticaret rejimi, AB ortak mevzuatına göre yürütülmektedir. Özellikle, 952/2013 sayılı AB Tüzüğü ile yürürlüğe giren Birlik Gümrük Mevzuatı Yunanistan için de temel bir düzenleme niteliğindedir. İlaveten 2960/2001 sayılı Ulusal Gümrük Yasası; gümrük prosedürleri, gümrük vergisi tahsilatı ve değerlendirmeleri ile gümrük ihlallerinde uygulanacak yaptırımlara ilişkin özel kuralları düzenlemektedir.

Avrupa Toplulukları Entegre Tarifesi (TARIC) ile birlikte Ortak Gümrük Tarifesi (OGT), AB ülkeleri dışından gelen mallara uygulanır. AB içinde serbest dolaşımda olan mallar, iç pazarın kurallarına ve Ortak Ticaret Politikasının belirli ilkelerine uyumlu olmak zorundadır. Ayrıca, Yunanistan, AB Gümrük Mevzuatı hükümleri temelinde diğer AB ülkeleri ile uyum içerisinde kuralların uygulanmasını teminat altına almıştır.

Yunanistan'ın AB'nin Ortak Dış Ticaret Politikası dışında ulusal bir dış ticaret mevzuatı bulunmamakta, dış ticaret alanındaki ulusal mevzuat AB direktiflerinin ulusal mevzuata uygulanması ile yürütülmektedir. Bu çerçevede Yunanistan, Ortak Dış Ticaret politikası gereği AB'nin üçüncü ülkelerle yaptığı ticaret anlaşmalarının hükümlerini koşulsuz üstlenmektedir.

Usul açısından bakıldığında, gümrük vergileri Yunanistan'ın 4174/2013 Sayılı Vergi Usul Kanununun uygulama kapsamına girmemektedir. Bu bağlamda Yunanistan'daki gümrüklerin usul ve işleyişleri, belirli Bakanlık Kararnameleri ve idari kararlarla düzenlenmektedir. Bu durum, mevzuatın sıklıkla değiştirilmesine ve kafa karışıklığına yol açmaktadır.

Yunanistan'ın AB'ye girmesinin ardından sınır ötesi ticarete yönelik sıkı kontroller terk edilmiştir. AB tek pazarının dört temel serbestisi olarak AB ülkeleri arasında sermayenin, kişilerin, mal ve hizmetlerin serbest dolaşımının tesis edilmesi sayesinde Birliğe üye ülkeler arasındaki dış ticaret işlemleri gümrük vergisine tabi değildir. Bununla birlikte, AB içi ticaret bağlamında, örneğin, insan kullanımına yönelik ilaçlar, atıklar, bitkiler veya canlı hayvanlar vb. bazı malların ticareti üzerinde halen belli yasaklar ya da belirli formaliteler geçerliliğini korumaktadır. Yunanistan, ayrıca GDO'lu (genetiği değiştirilmiş) ürünlere *de facto* yasak uygulamaktadır.

Ayrıca, AB düzenleyici çerçevesi, tarım ve balıkçılık ürünleri dâhil çeşitli malların ithalatına ilişkin özel prosedürler öngörmektedir. Tarım ürünleri ticaretinde AB'nin Ortak Tarım Politikaları çerçevesinde ortak piyasa düzenlemeleri uygulanmakta olup, sanayi ürünlerinde AB içerisinde ortak düzenlemeye tabi malların ithalatında sağlık, çevre ve güvenlik koşullarına uygunluk şartı aranmaktadır. Bu çerçevede Yunanistan Maliye Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile Tarımsal Kalkınma ve Gıda Bakanlığı piyasa gözetimi ilkeleri çerçevesinde kontroller uygulamaktadır.

AB üyesi olmayan ülkelere petrol ve gaz hariç yapılan ihracatlar, miktar kısıtlamalarından muaftır. Ayrıca tehlikeli kimyasalların ve pestisitlerin ihracat ve ithalatında özel kurallar söz konusudur.

İthalat vergileri, özellikle mamul mallar için nispeten düşüktür. Bununla birlikte, tekstil ve giyim ürünleri ile gıda işleme sanayi ürünleri, özellikle yüksek vergiler ve tarife kotaları başta olmak üzere, halen koruyucu önlemlere tabidir. Ayrıca, AB tarafından imzalanan çok sayıda ikili ve çok taraflı anlaşma, Yunanistan'ın ithalatlarına uygulanabilir.

Yunanistan'a ürün ithal etmek için standart katma değer vergisi (KDV - ΦΠΑ) oranı %24 iken, bazı ürünlere indirimli KDV oranı (%13 ve %6) uygulanır. KDV, malların değeri, uluslararası nakliye masrafları, sigorta ve varsa ithalat vergisinin toplamı üzerinden hesaplanır.

Yunanistan, AB Gümrük Mevzuatı tarafından belirlenen transit prosedürü, gümrük antreposu, dâhilde işleme, geçici ithalat, gümrük kontrolü altında işleme ve bir serbest bölgeye veya antrepoya çekme gibi askıda tutulan gümrük prosedürlerini gerçekleştirmektedir.

Yunanistan'a yapılacak ihracatta gümrük otoritesine ibraz edilmesi zorunlu olan belgeler; gümrük beyannamesi, fatura, gerekli olduğu hallerde çeki listesi, menşe (orijin) belgesi ve ithalat iznidir. Ayrıca standartlar bakımından ihracatta AB ülkeleri tarafından verilen ve AB standartlarına göre akredite (onaylanmış) kuruluşlar tarafından düzenlenen belgeler otomatik olarak kabul edilmektedir.

Yunanistan tarafından ithalatta haksız rekabeti önleyici dampinge ve sübvansiyona karşı tedbirleri, AB düzeyinde ve Avrupa Komisyonu kararları çerçevesinde uygulanmaktadır. İthalatta KDV, piyasa fiyatı ve gümrük vergisi üzerinden tahsil edilmekte ve gümrük vergisinin matrahı AB Komisyonu direktiflerince DTÖ Gümrük Kıymet Kodu hükümlerine paralel olarak belirlenmektedir. AB tarafından ülkemize yönelik uygulanan anti-damping önlem ve soruşturmaları Bakanlığımızın sitesindeki Ticaret Politikası Savunma Araçları sayfasından güncel olarak takip edilebilmektedir.

29 Mart 2025 tarihi itibariyle Türkiye'nin Yunanistan'a yönelik uygulamakta olduğu damping ve sübvansiyon önlemleri aşağıdaki ürünlerdedir:

- Borular - Rafine Edilmiş Bakırdan İnce ve Kalın Borular
- Suni Deri - Poliüretan Kaplı- Deri Taklidi
- Mensucat - 5407 Sentetik Flamenten (Giyimlik)
- Mensucat - 55 Sentetik veya Suni Devamsız Liflerden
- Menteşeler - Askılıklar

Ülkemizin Yunanistan'dan ithalata yönelik uygulamakta olduğu önlemler güncel olarak Bakanlığımızın web sitesindeki Damping ve Sübvansiyon sayfasından takip edilebilmektedir.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:
AB üyesi ülkelerce ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulanan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiği ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilmektedir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?
- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en*)
Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;
- Gümrük vergilerine;
- Menşe kurallarına;
- Yürürlükteki diğer vergilerine;
- İthalat prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin teknik gerekliliklere;
- Dış Ticaret istatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home*)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets*)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms*)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services*)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:
(*https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets*)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan damping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir: (*https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm*)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/*)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelerden gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:
(*https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/*)

Avrupa Yeşil Mutabakatı

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM)[1] ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için "Fit for 55" (55'e Uyum) mevzuat değişikliği paketi[2] Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi Sınırda Karbon Düzenlemesidir[3] (SKDM/CBAM). Mekanizma, 2026 yılından itibaren ilk aşamada çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik ithalatında, AB Emisyon Ticaret Sistemi'nde (ETS) geçerli haftalık ortalama karbon ücretleri üzerinden ilgili ürünlerin üretimi aşamasında salınan emisyon miktarına göre hesaplanacak karbon fiyatına tabi tutulmasını düzenlemektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında uygulanacak geçiş döneminde ise AB ülkelerindeki ithalatçıların mevzuat kapsamına giren ürünler için gömülü emisyonları ve varsa menşe ülkelerde ödenen karbon ücretlerini raporlaması gerekecektir. Ekim 2023 tarihi itibariyle başlatılan SKDM raporlama uygulamasına ihracatçılarımızın hızlı adaptasyonunu sağlamak için söz konusu uygulamaya başlangıçta tabii olacak olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri özelinde bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, SKDM konusunda on-line bilgilendirmeler yapılmakta olup kayıtlar ve sunumlar Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından[4] paylaşılmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından son olarak, SKDM uygulamasının basitleştirilmesine yöenlik bir taslak yayımlanmış olup SKDM kapsamında yayımlanan tüm uygulama mevzuatları, detaylı bilgi notları ve son gelişmelere Bakanlığımız Yeşil Mutabakat sayfasından erişim sağlanması mümkündür.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan döngüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde Yeni Sanayi Stratejisi[5], 11 Mart 2020 tarihinde ise Döngüsel Ekonomi Eylem Planı[6] açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair döngüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

[1] *https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en*
[2] *https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/*
[3] *https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en*
[4] *https://www.youtube.com/@ticaret/search?query=skdm*
[5] *https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416*
[6] *https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en*

Bu çerçevede, olup, Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü[7], Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü[8], Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü[9], Yapı Malzemeleri Tüzüğü[10] yasalaşmış olup döngüsel araç tasarımına[11] ilişkin mevzuatın yasama süreci devam etmektedir.

Öte yandan, Gümrük Birliği kapsamında ülkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değişiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan Sürdürülebilir Ürün İnisiyatifi ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede 28 Haziran 2024 tarihinde AB Resmi Gazetesinde yayımlanarak yürürlüğe giren Sürdürülebilir Ürünler İçin Eko-Tasarım Tüzüğü (ESPR)[12] ile ürün-bazlı geliştirilecek eko-tasarım kurallarının genel çerçevesi oluşturulmuş olup, söz konusu eko-tasarım kuralları ile AB pazarına girişte kaynak verimliliği, çevre ve su ayak izi, zararlı kimyasal kullanımından arılık, dayanıklı, tamir edilebilir, geri dönüştürülebilir olma gibi kriterlerin esas alınması, ürün özelliklerinin dijital ürün pasaportu ile tüm ekonomik operatörlerin erişimine açık olması amaçlanmaktadır. Bu itibarla, ihraç ürünlerimizin AB pazarına girişinde, eko-tasarım kurallarına uyum sağlaması, ilgili teknik kriterlere uyumun belgelendirilmesi zorunlu hale gelecektir.

Bu çerçevede, ESPR mevzuatında belirlenen esaslara uygun olarak 2024-2027 döneminde demir-çelik, alüminyum, tekstil ve konfeksiyon, mobilya (yatak döşeği dahil), lastik, deterjan, boya, yağlayıcılar, kimyasallar, bilgi teknolojileri ürünleri ve diğer elektroniklerde AB pazarına giriş için eko-tasarım mevzuatlarının açıklanması beklenmektedir.

Buna ek olarak, AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

Bu itibarla, AB tarafından açıklanan Atık Sevkiyatı Tüzüğü [13] ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, 21 Mayıs 2027 tarihinden itibaren AB'den atık ithalatı yapan tesislerin atığı çevreye uygun koşullarda işlediğine yönelik üçüncü taraf denetimlerine tabi tutulması zorunlu hale gelecektir. Bu çerçevede, ilgili denetimden geçmemiş tesislerin atık ithalatı yapması mümkün olmayacak olup, denetimlerde AB'nin Endüstriyel Emisyonlar Direktifi (2010/75) kapsamında atık işleme tesisleri için belirlemiş olduğu Mevcut En İyi Teknikler belgeleri başta olmak üzere mevzuatta listelenen AB mevzuatları ve uluslararası sözleşmelere uyum esas alınacaktır.

Atık Çerçeve Direktifinin Revizyonu[14] ile ise, AB içindeki atıkların kaynağında ayrı toplanması amacıyla Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu (GÜS) uygulamasının tüm sektörlere genişletilmesi amaçlanmış, bu çerçevede 2025 yılı itibariyleAB üye ülkelerinde tekstil ve konfeksiyon atıklarının ayrı toplanmasının GÜS kapsamında gerçekleştirilmesine yönelik ortak kurallar düzenlenmiştir.

[7] *https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC*
[8] https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1616/oj
[9] https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj/eng
[10] https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj/eng
[11] *https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451*
[12] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401781
[13] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1157
[14] *https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive_en*

Öte yandan, Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü (EUDR)[15] ile 30 Aralık 2025 tarihi itibarıyla, büyük oranda ormansızlaşmaya sebep olan soya, sığır eti, palm yağı, ahşap/ağaç ürünleri, kakao, kauçuk, kahve ve bunlardan elde edilen belirli ürünleri üretimde girdi olarak kullanan çikolata, mobilya, lastik, deri gibi ürünlerin AB pazarına girişinde ormansızlaşmaya/orman bozulumuna yol açmadığı ve insan ve işçi haklarına uygun üretildiğine yönelik özen yükümlülüğü beyanı zorunlu hale getirilmiştir.

29 Ocak 2025 tarihinde yayımlanan Rekabetçilik Pusulası[16] ile iklim değişikliği ile mücadele sürecinde AB'nin rekabetçiliğini artıracak adımlar atılması, innovasyonun kolaylaştırılması, yatırım ortamının iyileştirilmesi, AB mevzuatlarının basitleştirilmesi amaçlanmıştır. 26 Şubat 2025 tarihinde açıklanan Temiz Sanayi Planı ile enerji maliyetlerinin düşürülmesi, yeni finansman kaynağı oluşturulması, hammadde tedarik güvenliğinin sağlanması, uluslararası işbirliklerinin artırılması, kamu alımlarında sürdürülebilir ürünlere talebin artırılmasına yönelik tedbirler belirlenmiştir. Bu doğrultuda, otomotiv sektörü eylem planı ile demir-çelik ve metaller eylem planları yayımlanmıştır.

**AB Yeşil Mutabakatı kapsamındaki güncel gelişmeler ve AB Kurumlarınca yayımlanan bilgi/belgeler hakkında özet bilgiye erişmek için Bakanlığımız web sitesindeki "Yeşil Mutabakat" bölümünü[17] takip ediniz.

İthalat Rejimi

Gümrük Kontrolleri

İthalat Kontrol Sistemi 2 Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirilecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin Yükleme Öncesi Kargo Bilgisi (PLACI) ve varış öncesi Giriş Özet Beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımaya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenebilmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup, AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup, eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sekteye uğratacak tedbirler söz konusu olabilecektir.

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi

[15] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32023R1115&qid=1687867231461
[16] https://commission.europa.eu/document/download/10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en
[17] *https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat*

itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla halihazırda AB gümrüklerinde uygulanmaktadır. Deniz yolu, karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3'ün operasyonel süreci öncelikle deniz yolu taşımacılığına konu sevkiyatlar için 3 Haziran 2024 tarihi itibarıyla AB gümrüklerinde başlamıştır. Karayolu ve demiryolu taşımacılığı için ise sisteme geçişin 1 Nisan 2025 tarihinde başlaması planlanmaktadır.

Bu sistem kapsamındaki uygulamaya ilişkin ilave bilgiye ve ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere AB'nin Import Control System 2 (ICS2) - European Commission (europa.eu) [18] adresindeki bağlantıdan erişilebilmektedir.

Gümrük Vergileri

AB ile Ortak Dış Ticaret Politikası uygulayan Yunanistan, AB üyesi ülkelerle olan ticaretinde her tür gümrük vergisi, eş etkili vergi, miktar kısıtlamaları ve benzeri sınırlamaları kaldırmış olup, üçüncü ülkelerden olan ithalatında Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) uygulamaktadır.

Türkiye ile Yunanistan arasında ise, AB ile Türkiye arasında 1 Ocak 1996 tarihinden beri uygulanmakta olan 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile tesis edilmiş olan Gümrük Birliği uyarınca sanayi ürünlerinin ticaretindeki gümrük vergileri sıfırlanmış olup, yalnızca tarım ürünlerinin ihracat ve ithalatında gümrük vergisi uygulaması varlığını korumaktadır.

Yunanistan'a yapılan ithalatlara uygulanan vergi oranları tipik olarak %0 ile %17 arasında değişmektedir. Bazı mallar, menşe ülkeye bağlı olarak, anti-damping veya telafi edici amaçlar için ek vergilere tabi olabilir. Gümrük vergisi, ithal edilen malın CIF değerine göre hesaplanır.

Yunanistan'da gümrük vergileri ve diğer gümrük konularından sorumlu otorite Bağımsız Kamu Gelirleri Kurumu - AADE'dir.

Entegre Tarife (TARIC), Avrupa Birliği'ne ithal edilen ürünlere uygulanan çeşitli kuralları göstermektedir. Ülkemizden Yunanistan'a ihracatta gerekli prosedür ve vergiler için Avrupa Komisyonu'nun TARIC Consultation ve Access2Markets internet sayfaları incelenebilir.

[18] *https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en*

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibariyle) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:
- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:
(*https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2*)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar
(*https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF*)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:
- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:
(*https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC*)

- Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu ile Türkiye Cumhuriyeti arasındaki anlaşma uyarında Anlaşmanın 1. Protokolünü değiştiren 8 Temmuz 1991 tarihli Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Anlaşma kapsamındaki ürünlerin ticaretiyle ilgili düzenlenen Ortak Komite'nin 2/99 sayılı kararı:
(*https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG*)

Rekabet

AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğü 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmi Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir. Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyon'a ön bildiriminin yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyon'un eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır.

Tüzüğe (*https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj*)bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanmış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne Implementing regulation - 2023/1441 - EN - EUR-Lex (europa.eu) adresinden ulaşılabilmektedir.

İç Vergiler ve Oranları

Yunanistan'da vergi uygulamaları Anayasa ve kanunlarla düzenlenmiştir. Yunanistan'daki belli başlı vergi kategorileri aşağıdaki gibidir:

- **Gelirlerden Alınan Vergiler:** Gerçek kişilerden alınan gelir vergisi ve tüzel kişilerden alınan kurumlar vergisidir. Gelirlerden alınan vergi kategorisinde, gemilerin vergilendirilmesi de yer almaktadır. Vergilendirme dönemi 12 aylık takvim yılı içerisinde kural olarak 30 Haziran ya da 31 Aralık'tır.

- **Gayrimenkul Vergileri:** Miras vergisi ve gayrimenkul ediniminden doğan vergiler bu kategoridedir.

- **İşlem ya da Tüketim Vergileri:** KDV, emlak transfer vergisi, ithalat vergisi, lüks tüketim malları üzerinden alınan vergiler, alkol ve tütün ürünlerinden alınan vergiler, araç vergileri vb. bu grupta yer almaktadır.

Ülkede vergi sistemi Yunanistan Maliye Bakanlığının yetkisindedir. Bakanlık bu yetkisini Vergilendirme, Vergi Denetimi, Gümrük ve Özel Vergiler, Mali Denetim ve Bütçe ile Ödemeler vb. Genel Müdürlükleri eliyle kullanmaktadır. En alt düzeyde ise, vergi daireleri ve gümrük ofisleri yükümlülerin doğrudan iletişimde olduğu birimlerdir.

Yunanistan'da gerçek ve tüzel kişiler 9 haneli vergi kimlik numarası (AFM - ΑΦΜ) ile vergi işlemlerini gerçekleştirmektedirler. Bu vergi numarası şirketlerde tasfiye, gerçek kişilerde ise ölene kadar geçerlidir.

Yunanistan'da sunulan hizmetler çoğunlukla vergilendirmeye tabidir. Bu nedenle, hizmetler sektöründeki vergi kaçakçılığını önlemek üzere bir takım bürokratik önlemler alınmıştır. Ülkede muhasebe kayıtlarının tutulması küçük işletmeler için dahi karmaşık olabilmektedir. Bu nedenle bireyler ve küçük işletmeler, herhangi bir vergisel formalite hatasını engellemek üzere vergi danışmanları ya da muhasebecilerle çalışmaktadır.

Şirketler mali dönem içindeki her işlem ve faaliyete ilişkin bir muhasebe kaydı tutmak zorundadır. Şirketin muhasebe sistemi, şirket bünyesindeki her türlü malvarlığını, borçlarını ve öz kaynaklarını kayıt altına almalı ve bunlarda meydana gelen değişiklikleri içermelidir.

Yunanistan'da uygulanan vergiler konusunda detaylı bilgiye Avrupa Komisyonu'nun EUR-Lex Vergilendirme ve Yunanistan Yatırım ve Ticaret Ajansı 'Enterprise Greece'in (*https://enterprisegreece.gr/wp-content/uploads/2025/01/Tax_Guide_FINAL-1.pdf*) internet sayfalarından erişim sağlanabilmektedir.

Aşağıda ülkede uygulanan bazı önemli vergiler ve oranları yer almaktadır:

Vergi Türü	Vergi Oranı	İstisnai Oran
Kurumlar Vergisi	%22	%29 (Yunan kredi kuruluşları)
KDV (ΦΠΑ)	%24	Normal vergi oranı: %24 İndirimli vergi oranı: %13 Süper indirimli vergi oranı: %6 Ayrıca İleriye (Leros), Midilli (Lesvos), İstanköy (Kos), Sakız (Chios) ve Sisam (Samos) adalarında yukarıdaki vergi oranları üzerinden ilave %30 indirim uygulanmakta olup, ilaveli vergi oranları sırasıyla %17, %9, %4 biçimindedir.
Stopaj vergisi	Kâr payı üzerinden %5, Faiz üzerinden %15	

Kurumlar Vergisi: Ülkede uygulanan standart kurumlar vergisi oranı 2007-2009 yıllarında %25, 2010 yılında %24, 2011-2012 yıllarında %20, 2013-2014 mali yılı için %26 iken, Yunanistan'ın kreditörleri ile yapılan anlaşmalar gereği 2015 yılı Temmuz ayında %29'a yükseltilmiş; 2019 yılı ortasında yaşanan hükümet değişikliğinin akabinde yeni hükümet tarafından önce %28'e, nihai olarak Aralık 2019'da %24'e düşürülmüştür. 2021 yılında getirilen düzenleme ile 2022 yılından itibaren uygulanmak üzere şirketler kurumlar vergisi oranı %22'ye düşürülmüştür. Bununla birlikte, Yunanistan'da yerleşik kredi kuruluşları ve yurtdışında yerleşik kredi kuruluşlarının Yunanistan'daki şubeleri %29 oranında vergilendirmeye devam edilmektedir.

KDV: Yunanistan'da mal ve hizmet alımları için uygulanan KDV (ΦΠΑ) oranında Temmuz 2015'de getirilen düzenleme ile standart KDV oranı önce %23 olarak belirlenmiş, 1 Haziran

2016'dan itibaren ise bu oran %24'e yükseltilmiştir. Bununla birlikte, bazı mal ve hizmet gruplarında KDV istisnaları söz konusudur. Buna göre;

- Ekmek, süt, et, balık, zeytinyağı, peynir, makarna, un, nişasta, tahıllar, sebzeler, kahve, çay, tuz, sirke gibi temel tüketim ürünleri, tahıllara dayalı çeşitli gıda müstahzarları, canlı hayvanlar, engellilerin ihtiyaçlarına yönelik gereçler, çiftlik malzemeleri, bebek oto koltukları, bebek bezleri, bisiklet kaskları gibi mallarda;

- Turistik tesislerde konaklama, çocuk, yaşlı, hasta vb. kişilere evde bakım hizmeti verilmesi, restoran, kafe, pastane ve ilgili işletmelerin işletilmesi gibi hizmetlerde %13 - indirimli KDV oranı geçerlidir.

Bunun yanı sıra ilaçlar, kitaplar, gazeteler, dergiler, tiyatro ve konser biletleri, elektrik, doğalgazda %6 - süper indirimli KDV oranı uygulanmaktadır.

KDV oranlarında uzun yıllar bölgesel uygulamalar da söz konusu olmuştur. Mevcut durumda, İleriye (Leros), Midilli (Lesvos), İstanköy (Kos), Sakız (Chios) ve Sisam (Samos) adalarında mevcut KDV oranları üzerinden ilaveten %30 indirim uygulanmakta olup, ilaveli KDV oranları sırasıyla %17, %9, %4 biçimindedir.

Yunan vergi sistemine göre KDV'den tamamen istisna tutulan tedarikler ise şu şekildedir: Eğitim, sağlık, sigorta ve mali hizmetler, emlak kiralama (tarafların KDV uygulama tercihi bulunan ticari kiralamalar ile kısa süreli kiralamalarda kiraya verenin tüzel kişi olması ya da en az 3 meskeni kısa dönem kiraya veriyor olması halleri dışında). Bunlar haricinde %0 KDV uygulanan haller ise; KDV mükelleflerine Topluluk içi tedarikler ve mal ihracatları, yabancı KDV mükelleflerine sağlanan hizmetler, uluslararası taşımacılık ve nitelikli gemi ve uçakları ilgilendiren tedarikler biçimindedir.

Sermaye Vergisi: Sermaye artışı işlemlerine %0,2 oranında sermaye vergisi uygulanır. Bu vergi özellikle kanunda tanımlanan sermaye şirketleri (örneğin ticari şirketler ve AB içerisinde kurulmadıkları hallerde yabancı şirketlerin şubeleri) tarafından sermaye birikimine (nakit veya ayni sermaye artışı) uygulanır. Anonim Şirketlerde sermaye vergisi oranı sermaye artışı üzerinden %0,1 olarak alınır ve rekabet kurumu lehine kullanılır.

Bununla birlikte, tüzel kişiliklerin kurulması aşamasında herhangi bir sermaye vergisi uygulanmamktadır.

Gayrimenkul Vergisi: Yunanistan'daki gayrimenkullere yıllık bazda uygulanan gayrimenkul vergisi, *ana vergi* ve *ilave vergi* olmak üzere iki parçaya ayrılmaktadır. Şirketler için ilave gayrimenkul vergisi, şirketin bütün gayrimenkullerinin vergi değeri üzerinden %0,55 oranında hesaplanır. Şirket tarafından kullanılan gayrimenkuller ise %0,1 oranında ilave vergiye tabidir. 2025 yılından itibaren yürürlüğe giren 5162/2024 sayılı yeni vergi yasasının hükümlerine göre, sigortalı kişilerin ikametgahları için Birleşik Emlak Vergisi (ENFIA), mülkün vergiye tabi değeri 500.000 avroyu geçmemek kaydıyla %20 oranında azaltılacaktır. Bu değeri aşan mülkler için indirim %10 olacaktır. Bu muafiyetten yararlanmak için, sigortanın bir önceki yılı kapsaması ve en az üç ay sürmesi gerekir. Sigorta süresi bir yıldan azsa, emlak vergisi indirimi orantılı olarak uygulanacaktır.

Gayrimenkul Devir Vergisi: Devredilen gayrimenkulün değeri üzerinden %3,09 oranında hesaplanır. Yeni emlak satışında -KDV ödenmesi halinde- gayrimenkul devir vergisi uygulanmaz.

Gelir Vergisi: Gerçek kişilerin elde ettikleri gelirler, gelir miktarına göre %9, %22, %28, %36 ya da %44 oranlarında kademeli olarak vergilendirilmektedir. Buna göre yıllık geliri 10 bin avronun altında olan gerçek kişiler %9, 40 bin avronun üzerinde olan gerçek kişiler ise %44 vergiye tabidirler.

Damga Vergisi: Belgelere, üzerlerinde kayıtlı işlem değeri esasına göre uygulanan vergi türü olup, ticari kiralamalarda %3,6, özel kredilerde karşı tarafa bağlı olarak %2,4-3,6, nakit avans kolaylıklarında %1,2 oranında damga vergisi uygulanmaktadır.

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Standartlar konusunda Yunanistan, AB tarafından uygulanan hükümlerin doğurduğu uygulamaları takip etmektedir. **ISO 9000** kalite yönetim standartları, yerel firmalardan aranırken ayrıca hükümet ihalelerinde de istenmektedir.

CE işareti, malların Avrupa'da serbest dolaşımını sağlamak üzere kullanılan ve o malın AB mevzuatına uyumunu simgeleyen bir işarettir. Üzerinde CE işareti bulunan mallar, AB27 ile birlikte İzlanda, Lihtenştayn ve Norveç'in de yer aldığı Avrupa Ekonomik Alanında (AEA) serbest satışa sunulabilmektedir. AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin Yunanistan'a ihraç edilebilmesi için, CE işareti zorunlu değil iken, bazı mallar için CE İşareti zorunludur. CE işareti bulundurma zorunluluğu taşıyan mallar, AB direktifleri ile spesifik olarak düzenlenmiştir. Bu işareti taşıması gerektiği halde taşımayan bir ürünün AB üyesi ülkelere ihracatı mümkün değildir. Konuyla ilgili olarak Bakanlığımız tarafından hazırlanan CE İşaretine İlişkin Bilgi Notu da kamuoyunun erişimine sunulmuştur.

CE İşareti, Avrupa Birliği'nin, teknik mevzuat uyumu çerçevesinde 1985 yılında benimsediği Yeni Yaklaşım Politikası kapsamında hazırlanan *Yeni Yaklaşım Direktifleri* içerisinde yer alan ürünlerle ilgili olup, ürünlerin AB'nin ilgili direktiflerine uygun olduğunu ve gerekli bütün uygunluk değerlendirme faaliyetlerinden geçtiğini gösteren bir Birlik işaretidir. CE işareti, tüketiciye bir kalite güvencesi sağlamaz; fakat ürünün asgari güvenlik koşullarını karşıladığını gösterir.

Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. Ancak, eğer üretici ya da üreticinin yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır.

Ürünlerin ilgili güvenlik şartlarına uygunluğunun denetimi genelde ithalat aşamasında gerçekleştirilmektedir. Ancak ürünlerin piyasaya arzı sonrasında da re'sen ya da şikâyet üzerine kontroller yapılabilmektedir. İthalat denetimine ilişkin olarak Devlet Genel Kimya Laboratuvarı (GXK) her türlü analiz için yetkilidir. Ayrıca Yunan Standardizasyon Kurumu

(ELOT), gıda ürünlerinin standartları ve piyasa güvenliği konularında Yunan Gıda Kurumu (EFET), ilaç ve ilaç benzeri mamullerin piyasaya sunumu ve denetimi konularında Yunan İlaç Kurumu (EOF) yetkilidir.

İthalatta zorunlu sevk öncesi inceleme uygulaması gıda ürünleri, tarım ürünleri, kimyasal ürünler ve ilaçlar gibi insan vücudu ile temasa geçen her türlü ürün için gerekmektedir. İthalat denetimi bakımından, gümrük bölgelerinde ağırlıklı olarak gıda ürünlerine fiziki kontroller yapılmaktadır. Gümrüklerde alınan numuneler Yunan Devlet Laboratuvarına gönderilerek analiz edilmektedir. Örneğin ülkemizden ihraç edilen *kum midyesi* Selanik Devlet Laboratuvarında analiz edilmektedir. Kırmızı-beyaz et ve bunların yan ürünlerinin ithalatında, üçüncü ülkelerde yalnızca AB tarafından onaylanmış tesislerden gönderilmiş ürünlerin girişine izin verilmektedir. Ülkemizden Yunanistan'a söz konusu ürünlerin ihracatında, ancak AB tarafından onaylanmış firmaların sınırlı grup ürünlerinin girişine izin verilmektedir. Ayrıca, yumurta ve yumurta ürünlerinin ülkeye ithalatında da ancak Avrupa Komisyonunun onaylı firmalar listesinde yer alan Türk firmalarının ihracat yapması mümkündür. Gıda gruplarına göre AB'ye ihracat yapma iznine sahip Türk firma listelerine buradan erişim sağlanabilmektedir.

Yunanistan süt ve süt ürünlerinin ithalatında, Avrupa Komisyonu'nun 2 Temmuz 2010 tarihli ve 605/2010 sayılı tüzüğü uyarınca hareket etmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'den Yunanistan'a çiğ süt ve süt ürünlerinin ihracatı yasaktır. Benzer şekilde, Türkiye'den çiğ inek, çiğ koyun, çiğ keçi ve çiğ sığır sütünden imal edilen ve şap hastalığı riski olmayan belirli süt ürünlerinin de Yunanistan'a ithalatına izin verilmemektedir. Buna karşılık, gönderilen süt mamullerinin adı geçen tüzükle belirlenmiş şap hastalığı riski olan ham sütün özellikli ısıtma ve sterilizasyon işlemlerinden geçirilmiş olması halinde bu süt mamullerinin ithalatına izin verilmektedir. Deniz ürünlerine ilişkin uygulama da ilgili AB direktifleri çerçevesinde olup, ülkemizde kurulu tesislerden yalnızca AB standartlarında üretim yapan ve bu şekilde AB'nin ithalata müsaade ettiği listeye alınanlar AB'ye ihracat yapabilmektedir. Kabuklu deniz ürünlerinin ithalatında *toksin tahlili* yapılmaktadır. Kurutulmuş gıda ithalatı ise, Yunanistan Bağımsız Kamu Gelirleri Kurumu (AADE) bünyesindeki Devlet Genel Kimya Laboratuvarı (GXK) tarafından gerçekleştirilen aflatoksin testinin üst limitlerinin altında olması halinde yapılabilmektedir.

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. olarak adlandırılan (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünlere ilişkin üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO- *https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home*) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ülkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına *https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/* adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (*abteknik@ticaret.gov.tr*) adresinden irtibata geçilebilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur.

Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir:
(*https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,,.pdf*)

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşeine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi ürününde CE İşareti (*https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en*) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda

uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

Üçüncü ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 2023/2429 sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Yunanistan, laboratuvar analizlerinde yüksek oranda hatalar yapıldığı iddiasıyla tarım ürünlerinde bölgesel yüklemeler yerine her bir yükleme için ayrı test yapılması hususunda ısrarcı bir tutum sergilemektedir.

Yunanistan'a tohum ihracatı için, öncelikle o tohum türünün, AB'nin Ortak Katalog Bilgi Sistemi altındaki listeler içerisinde bulunması gerekmektedir. Anılan listelerin herhangi birinde mevcut olmayan tohum türünün Yunanistan Tarımsal Kalkınma ve Gıda Bakanlığı'nın Ulusal Çeşitlilik Kataloğuna linkteki usuller doğrultusunda kaydettirilmesi gerekmektedir. Ayrıca söz konusu sicil kaydı için, türüne ve özelliklerine bağlı olarak 2-3 yıl sürebilecek bir testin de yapılmasının gerekli olduğu bilinmelidir. Bu noktada, ülkemiz ile Yunanistan arasında 30 Haziran 2005 tarihinde imzalanmış olan bir "Standardizasyon, Uygunluk Değerlendirmesi ve Test alanında İşbirliği Anlaşması" da bulunmaktadır.

Yunanistan'ın resmi test laboratuvarları listesine buradan erişim sağlanabilmektedir.

Uygunluk Değerlendirme

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanmasında zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seçme hakkı sunmaktadır. Bu seçenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- *https://webgate.ec.europa.eu/single-market-compliance-space/home*).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi

(*https://www.cencenelec.eu/Pages/default.aspx*) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (*https://www.etsi.org/*) temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Gıda ve tarım ürünlerinde geleneksel bir ihracatçı olan Yunanistan'da ambalaj, paketleme ve etiketlemeye büyük önem verilmektedir. İç piyasaya ürün vermeden ihracat yapan butik üreticilerin pazarda çokluğu bu hususu teyit etmektedir.

Yunanistan'da tüm AB üyesi ülkelerde olduğu gibi insan ve çevre sağlığı ile ürün güvenliği gerekçesiyle uyulması gereken CE işareti vb. gibi kurallar bulunmaktadır.

Yunanistan pazarına giren ürünlerin etiketlenmesi ve paketlenmesi hususunda Yunanca etiket, miktar, üretim ve tavsiye edilen tüketim tarihlerinin (T.E.T.T.) belirtilmesi gibi çeşitli standartlara uyulması zorunludur.

Avrupa Komisyonu'nun 2018/851 sayılı Atık ve 2018/852 sayılı Plastik ve Ambalaj Atığı Çerçeve Direktifleri, Yunan mevzuatına 4819/2021 sayılı Yasa ile uyarlanmıştır. Bu mevzuat ile Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında atık yönetimi organizasyonu, genişletilmiş üretici sorumluluğu vb. hükümler de düzenlenmiş; bu alanda Yunanistan Çevre ve Enerji Bakanlığı'nın denetim ve denetimine tabi biçimde ülkenin yerel mevzuatı uyarınca kamu yararına çalışan dernek statüsünde Yunan Geri Dönüşüm Örgütü (EOAN) yetkilendirilmiştir.

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:
Tüzük 2025/40/EC; Ambalaj ve Ambalaj Atıkları Tüzüğü, AB pazarına arz edilen tüm ürünlerin ambalajlarına dair eko-tasarım kuralları,
Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,
Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,
Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.
Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
Tüzük 2016/2031 (OJ L 317, 23/11/2016; ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU

Labels: *https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en*).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiketi (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiketi ile ilgili bilgi (*https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en*) bağlantısından edinilebilir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarette teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarette teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (*https://teknikengel.ticaret.gov.tr/*). Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarette teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarette teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarette teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarette Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

Tüm AB üyesi ülkelerde olduğu gibi insan ve çevre sağlığı ile ürün güvenliği gerekçesiyle uyulması gereken kuralların geçerli olduğu Yunanistan'da dış ticaret yapmak için herhangi bir izne ya da lisansa gerek yoktur. Ancak, bazı ürünlerin Yunanistan'a girişleri için kara ve deniz kapılarında ihtisas gümrükleri belirlenmiştir. Su ürünleri, canlı hayvan ve et ürünleri ile bazı

tarımsal ürünlerde ise Yunanistan Sağlık Bakanlığı'nın uygun görüşünün alınması gerekmektedir.

AB'nin ortak gümrük tarifesi ile kural ve kısıtlamaları, AB dışı ülkelerden Yunanistan'a gerçekleştirilen ithalatlarda aynen uygulanmaktadır. Topluluğun Entegre Gümrük Tarifesi (TARIC) AB Gümrük Birliği içerisine ithal edilen ürünlere uygulanan çeşitli kuralları göstermektedir.

Yunanistan'a ihracatta gerekli belge ve prosedürler için Avrupa Komisyonu'nun Access2Markets sayfası incelenmelidir.

Türkiye'den Yunanistan'a yaş meyve ve sebze ihracatında karantina kontrolleri uygulanmaktadır. Türkiye'nin Ege kıyılarından komşu Yunan adalarına **yaş meyve sebze** ihracatı gerçekleştirilememektedir. Bu durumun en önemli sebepleri arasında, Yunan tarafında hayvan ve bitki sağlığı (SPS) kontrollerinin yapılmasının mümkün olmaması gelmektedir. Nitekim bu kapsamda, gerek Türkiye gerekse Yunanistan'ın ilgili gümrükleri ile yapılan görüşmelerde, her ne kadar kimya laboratuvarları bulunsa da bu laboratuvarlarda yaş meyve-sebze özelinde analiz imkanı bulunmamasından dolayı anılan ürünlerin ülkemizin kıyı şeritlerinden doğrudan komşu Yunan adalarına ihracatı mümkün olmamaktadır.

Son dönemde Çeşme-Sakız hattında konteyner taşımacılığı yapılmaya başlanmıştır. Diğer yandan Ayvalık-Midilli ve Bodrum-İstanköy arasında yolcu taşımacılığı yapan feribotlarda kısıtlı miktarlarda (sadece belli ebatlardaki paletlerle) yığma yük taşımacılığı yapılabilirken, sadece turistik mahiyette yolcu taşımacılığı ruhsatlarının bulunması nedeniyle Kuşadası-Sisam, Bodrum-İstanköy ve Marmaris-Rodos arasında sefer yapan feribotlar ile yük taşımacılığı yapılamamaktadır.

Ülkemize yakın Yunan adalarında karantina kontrollerinin yapılamaması, ilgili ürün gruplarında ülkemiz ihracatçısı için ciddi maliyet artışı ve zaman kaybına yol açmaktadır.

Türkiye ve üçüncü ülkelerde kurulu şirketler, Yunanistan'ın diğer AB üye ülkelerinde genelde geçerli olmayan bazı düzenlemeleri aşmak için Yunanistan veya AB'de kurulu şirketlerle ortaklık, satın alma vb. yollarla işbirliğine gitme yolunu tercih edebilmektedirler.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Yunanistan'da Fikri Mülkiyet Hakları 2121/1993 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. Söz konusu Kanun'da; Bilgi Toplumu Direktifi'ni uyarlayan 3057/2002 sayılı Kanun'un 81. maddesi, Gerisatış Hakları ve Uygulaması Direktifi'ni uyarlayan 3524/2007 sayılı Kanun, Toplu Yönetim ve diğer Telif Haklarına ilişkin 3905/2010 sayılı Kanun'un 46. maddesi, Sanatçılar ve Ses Kayıtları için Koruma Direktifini uyarlayan 4212/2013 sayılı Kanunlar ile değişiklikler yapılmıştır.

Ayrıca markalar, 4072/2012 sayılı Yunan Marka Kanunu kapsamında tescil edilip, korunmaktadır. Marka tesciline tek yetkili kuruluş Yunanistan Kalkınma Bakanlığı tarafından denetlenen Yunan Sınai Mülkiyet Örgütü (OBI) olup, bu kuruluş ticari marka kayıtlarını tutmaktadır. Tescil edilen bir marka -tekrar yenilenebilir olmak üzere- 10 yıl için koruma altına alınmış olmaktadır. Yunanistan'daki bir marka tescili sadece bu ülke için geçerli olmakla birlikte, tek bir müracaat ile Madrid Protokolüne imzacı 80'den fazla ülkede tescil imkânı ortaya çıkmaktadır. Avrupa Birliği Markası tescili ise, AB üye ülkelerinin tamamında koruma sağlamaktadır.

Yunan Ticari Marka Sicili
Yunan Ticari Marka Sicili (Greek Mark - Elliniko Sima), Yunan ürün ve hizmetlerinin kaydedildiği sicildir. Türkiye'deki *Yerli Üretim* logosuna benzer biçimde özgün bir logosu ve tasarımı olan *Elliniko Sima*, Yunanistan'da üretilen ürün ve hizmetlerin menşeini tasdik eder. Elliniko Sima, Yunan Devletinin resmi bir ticari markası olup her ürün ve hizmet kategorisi için *Ödüllendirme Tüzüğü* çerçevesinde ayrı ayrı verilir. Tescil ve Elliniko Sima logosunun kullanılması için ana kriter, ürünün yerli katma değer içermesidir. Bu anlamda tarım ve hayvancılık ürünleri için Yunanistan'da üretim, yetiştirme ve hasat yapılması gerekmektedir. İşlenmiş ürünler için esas hammaddenin Yunanistan menşeli olması gerekirken, sanayi ürünleri ile el yapımı ürünler (sanat eserleri) ve üretilen hizmetleri için temel ölçüt, Yunanistan'da özellikle Ar-Ge alanındaki üretim maliyetlerinin yüzdesinin asgari belli bir oranda olmasıdır.

Elliniko Sima için yetkili makam, Yunanistan Kalkınma Bakanlığı Ticaret Genel Sekreterliği altında oluşturulan Yunan Marka Komitesi'dir.

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (*https://euipo.europa.eu/*).

Dağıtım Kanalları

Ticaretinin yarısından fazlasını AB ülkeleri ile yapmakta olan Yunanistan'da devletin ekonomideki payı halen %40'lar seviyesinde bulunmaktadır. Sanayinin bir çok dalındaki oligopol yapı nedeniyle pazara giriş ve tutunmada zorluklar yaşanabilmektedir. Bu nedenle, firmaların Yunanistan söz konusu olduğunda pazara giriş stratejilerinin doğru tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Genel olarak dışa dayalı bir ekonomisi olan Yunanistan'ın ithalatında geleneksel olarak acente ve distribütorler önemli yer tutmaktadır. Ülkede acentelik sözleşmesini yazılı yapma zorunluluğu bulunmamakta olup, taraflar herhangi bir süre için dahi sözlü anlaşabilme imkânına sahiplerdir. Bununla birlikte *distribütörlük anlaşmaları* yazılı yapılır ve belirli bir bölge ya da ülkenin geneline yönelik imtiyaz belirtilir. Benzer şekilde, *satış tekeli* (franchise) *anlaşmaları* da yazılı gerçekleştirilir ve ülke genelini kapsar. Distribütörler toptan usulle faaliyet göstermekle birlikte bazı hallerde perakende de çalışabilmektedirler. İthalatçılar genellikle Atina-Pire veya Selanik'te şube, alt-acentelik ya da gezici satış elemanları ile faaliyet gösterirler.

Yunan toptan ve perakende sektörü, sınırlı ürün çeşitliliği ile faaliyet gösteren küçük çaplı ve çok sayıda aile şirketinden oluşmaktadır. 2009-2017 yılları arasında yaşanan mali kriz ve ardından gelen pandemi sürecinde yaşanan mali sıkıntıları atlatamayan küçük ölçekli ithalatçıların piyasadan çekildiği görülmüştür. Son dönemde ekonomik büyümenin de katkısıyla bu kitlenin tekrar hareketlendiği söylenebilir.

Ülkede mağazacılık çok yaygın olmakla birlikte, ılıman iklim ve sosyoekonomik yapıdan kaynaklı olarak AVM kültürü sınırlı bir kabul görmüştür. Perakende mağazaları pazar günleri genellikle kapalı olup, belli başlı uluslararası mağaza zincirleri ve turistik noktalardaki dükkânlar pazar günleri de açık olabilmektedir. Diğer yandan kış indirimleri, Noel ve Paskalya bayramları sürecinde ve yöresel karnaval dönemlerine rastlayan bazı pazar günlerinde mağazaların açık tutulmasına yönelik ilave tedbirler alınabilmektedir.

Covid 19 salgını ile büyük ivme kazanan çevrimiçi satışlar ülkede yeni ve etkili bir dağıtım kanalı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2024 yılında bilgi ve İletişim teknolojilerinin evlerde kullanımına yönelik yapılan bir anket sonuçlarına göre; 2024 yılının ilk çeyreğinde internete bir kez bile erişmiş olan 16-74 yaş arası nüfusun %62,8'i, internet üzerinden mal veya hizmet satın almış veya sipariş etmiştir. Bu rakam 2023 yılının ilk çeyreğinde %55,3 olmuştur. On yıl önceye gidildiğinde 2014 yılında ise internet üzerinden mal ya da hizmet satın alanların oranı sadece %29,5 idi.

Tüketici Tercihleri

Yunan İstatistik Kurumu - ELSTAT tarafından en son açıklanan verilere göre, hizmetler sektörü ağırlıklı bir ekonomiye sahip olan ülkede 2023 yılında kişi başına düşen net milli gelir (geçici veri) 18.000 avro olmuştur.

Yunanistan pazarı, uzun yaz sezonunda genişleyen ithalat kapasitesi, Türkiye'ye coğrafi yakınlığı ve ülkemiz ürünlerinin kalite ve standardı konusunda olumlu görüşlere sahip tüketici yapısıyla ihraç ürünlerimiz için çok önemli pazarlar arasında yer almaktadır.

Son yıllarda ticaret hacmimizdeki artış, Türkiye ile Yunanistan arasındaki ticaretin ikili siyasi gerilimlere karşı direncini koruduğunu, ikili ticaretin nitel ve nicel büyümesini sürdürdüğü ve ikili ticari ilişkilerin özellikle belli ürün gruplarında ve daha çok ülkemiz lehine hız kesmeden gelişmeye devam ettiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, Türk şirketlerinin Yunanistan'daki ticari varlığının ikili siyasi ilişkilerden doğrudan etkilendiğini söylemek mümkündür. Daha açık bir ifadeyle, iki ülke toplumları arasında iyi ilişkiler olmasına rağmen, dış politikadaki gerilimli dönemlerde Yunan kamuoyunun ülkemiz hakkındaki genel izleniminin olumsuz etkilendiği, bu durumun da yatırımcılarımız başta olmak üzere Türk ürünleri ve tedarikçilerine ciddi yansımalarının olabildiği bilinmektedir. Nitekim yakın geçmişte yaşanan bir takım gerginliklerin ardından genel ürün boykotları, (turizm, savunma sanayi vb.) sektörel boykotlar ya da firmalara yönelik boykot veya tepkiler görülebilmektedir.

Ülkede yaşanan mali krizin öncesinde alım gücünün daha yüksek olduğu dönemde, dünyaca ünlü AB ve ABD markalı ürünleri rahatlıkla tüketilebiliyor iken, krizin etkisini gösterdiği dönemde fiyat avantajı nedeniyle alternatif pazarlardan gelen ürünlere talep artmıştır. Bu durum da kaliteli ve görece uygun fiyatlı ülkemiz menşeli ürünlere ilgiyi artırmıştır. Ancak her durumda, AB ile serbest dolaşımın sonucu olarak üye ülkelerin Yunanistan'a yaptıkları ihracatın ülkemizden yapılan ihracattan daha avantajlı konumda ve önde olduğu doğal bir gerçektir. Ülkemizin bu konumunun, 29. yılındaki Gümrük Birliğinin günümüz koşullarına göre ve güncellenmesi ve kapsamının genişletilmesi halinde, daha ötesinde ülkemizin temel bir dış politika hedefi olarak AB'ye tam üyeliğin ardından olumlu yönde değişeceği şüphesizdir.

Yunanistan pazarına mal ve hizmet ihracatımızda önemli rakiplerimiz arasında Almanya, Çin Halk Cumhuriyeti, Rusya Federasyonu, Irak, Hollanda, Fransa, GKRY, Güney Kore, Hollanda, Belçika, İspanya, Birleşik Krallık, Bulgaristan, Romanya ve ABD gelmektedir. Her ne kadar Almanya, İtalya ve Fransa gibi AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında Türk mallarının niteliğine karşı görece bir önyargı olabilmekte ise de, doğru fiyat politikalarının uygulanması halinde mal ve hizmetlerimiz cazip hale gelebilmektedir. Bu noktada özellikle makine ithalatında son yıllarda Polonya da tercih edilen bir ülke olarak rakip ülkeler arasına girmiştir. Ayrıca, Çin malları ile karşılaştırıldığında Yunan tüketicisinin Türk ürünlerine fiyat/performans ilişkisi bakımından çok daha olumlu yaklaştığı görülmektedir. Nitekim bu mahiyette, ülkemizin tekstil ve hazır giyimde önemli perakende zincirlerinin Yunanistan pazarının kendileri için önemli bir açılım olduğu değerlendirmesi ile mağazalaşma ya da e-pazaryerleri üzerinden pazara giriş yaptığı görülmektedir.

Covid-19 pandemisi ve sonrasında cereyan eden jeopolitik gelişmelerin küresel tedarik zincirlerinde kırılmalara neden olması, Yunanistan pazarına tutunmak isteyen Türk ürünlerine önemli fırsatlar tanımaktadır. Söz konusu avantajın korunması ve ihracatımızdaki artışın sürdürülebilir kılınması konusunda Bakanlığımız, iş dünyamız ile birlikte eşgüdüm içerisinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

AB'nin çevreye duyarlılık ve tüketici güvenliği konusundaki standartlarını ve ürün gruplarına özgü teknik koşulları sağlayan CE işaretli Türk ürünlerinin, Yunanistan pazarına ihracatında ithalatçı veya nihai tüketiciye yönelik olarak herhangi bir engelle karşılaşması beklenmemektedir.

Öte yandan, Yunan toplumunun sanat ve tasarıma görece duyarlı olması nedeniyle, kaliteli ambalajı ve paketlemesi ya da özgün tasarımı olan ürünlerin yanı sıra müşteriye özel uygulamalar tüketici nazarında cazip olabilmektedir.

Genel olarak, Yunanistan pazarının koşulları ve Yunan ithalatçıların talepleri doğrultusunda, bazı üretici ve/veya ihracatçılarımızın Türkçe veya Türkiye'yi çağrıştıracak markalı veya "Made in Türkiye" ibareli ürünler göndermedikleri; bunun yerine yerli bir marka ile işbirliği içerisinde olduğunu vurgulayan ya da Yunan kültürüne ait (yerel) etiketlemeler ile pazara giriş yaptığı bilinmektedir. Bunlar arasında dayanıklı tüketim malı üreticilerimizin yerli gıda ve içecek üreticileri ile ortaklaşa üretim, satış tekeli vb. yoluyla kurdukları işbirlikleri başarı örnekleri olarak öne çıkmaktadır.

Ülkede Lozan Barış Antlaşması'ndan kaynaklı olarak Batı Trakya ve Oniki Ada bölgelerinde yaklaşık 150 bin soydaşımızın yanı sıra son yıllarda Atina, Selanik ve komşu Ege adalarında ağırlıklı olarak çeşitli hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren ve giderek artan miktarda Türk nüfus yaşamakta olup bu husus tüketim tercihleri konusunda önemli bir parametre olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Yunanistan pazarında reklam büyük önem taşımaktadır. Ülkemize nazaran piyasada daha az sayıda aktörün bulunmasına ve dijital içerik üretiminin küresel çapta hızlı büyümesine rağmen düşük nüfus artışı ve eğitimli genç nüfusun yurtdışına göçü gibi nedenlerle nüfusun hızla yaşlandığı ülkede insanlar halen TV izleme alışkanlığını korumaktadır. Bir diğer ifadeyle, ortalama yaşın 2024'te 46,3 ile AB ortalamasının da üzerinde olduğu ülkede radyo ve TV reklamları pazarlamada kayda değer sonuç vermektedir. Ayrıca Türk dizilerinin Yunanistan'da oldukça popüler oluşu da, Yunanistan'da sevilen ve takip edilen dizi-film oyuncuları ile reklam ve tanıtım faaliyetlerini değerlendirmeye değer bir husus yapmaktadır.

Kamu İhaleleri

Ülkenin ihale usulleri genel olarak şeffaf olmakla birlikte, sıklıkla bürokrasiden kaynaklı gecikmeler yaşanmaktadır. Ayrıca, özelleştirme esaslı kamu ihale süreçlerinde toplumsal tepki ve grevlerin de süreci yavaşlatıcı bir rol oynadığı görülmektedir.

Yabancı şirketlerin kamu alımları sürecine katılabilmeleri için Yunanistan'da şirket kurmaları ya da şube açmaları gerekmemekle birlikte, açılan ihalelerde çoğunlukla şirketlerin AB veya AEA üyesi bir devlette, Dünya Ticaret Örgütü'nün Kamu Alımları Anlaşmasını (KAA) imzalamış üye bir devlette ya da AB ile özel anlaşma imzalamış bulunan üçüncü bir ülkede yerleşik olması şartı aranmaktadır. Bunun yanı sıra, AB, AEA ya da DTÖ'nün KAA'na taraf bir ülke mevzuatına göre kurulmuş ve idari merkezleri ya da kayıtlı adresleri ya da gerçek fayda sağladıkları

merkezleri bir AB ülkesinde bulunan şirketler de Yunanistan'da kamu alımları sürecine katılabilmektedirler.

Örneğin inşaat sektöründe Yunanistan'da kamu projeleri ihalelerine katılma hakkına sahip olan inşaat şirketleri, genel olarak aşağıdaki kriterlerden birine sahip olmalıdır:

- Yunanistan Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı - Altyapı Genel Sekreterliği - Sicil Müdürlüğüne kayıtlı olan şirketler,

- AB veya AEA üyesi devletler veya DTÖ KAA hakkındaki sözleşmeyi imzalamış olan devletlerde mukim şirketler. (Bu şirketlerin mukim oldukları ülkedeki ilgili müteahhitlik siciline kayıtlı olmaları şartı aranır.)

Bu kriterler genel çerçeveyi oluşturmakla beraber, her bir kamu ihalesine özgü ihale şartları da belirlenebilmekte; ya da ihaleye katılacak firmalardan ISO 9000 istenebilmektedir.

Karşılıklılık ilkesi doğrutusunda ise Yunanistan, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (EESC) tarafından yapılan kamu pazarlarına simetrik girişi sağlamak adına açık, şeffaf, denenmiş ve sınanmış mekanizmalarla pazarların karşılıklı açılması için "Kamu Alımlarında Pazara Giriş Planı"nın hızla uyarlanması çağrısına henüz cevap verebilmiş durumda değildir. Bununla birlikte, Yunanistan ile bazı üçüncü ülkeler arasında karşılıklı KAA'lar bulunmaktadır.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Dünya Bankası'nın 2021 yılı istatistiklerine göre, dağlık bir ülke olan Yunanistan'ın toplam karasal yüzölçümünün %46'sı tarıma elverişlidir. Buna karşılık, tarımın GSYİH içindeki payı istisnai yıllar dışında ortalama %4 ile sınırlıdır. ELSTAT tarafından açıklanan verilere göre; 2024 yılında tarım sektörünün ekonomideki payı yaklaşık %3,3 olarak gerçekleşmiştir. Tarım sektörü 2023 yılına göre %4,7 oranında büyüme ile 2024 yılı büyümesine pozitif katkı sağlamıştır. 2024 yılı verilerine göre tarımın istihdamdaki payı ise yaklaşık %9,9 olarak gerçekleşmiştir.

ELSTAT tarafından en son açıklanan Yıllık Tarım İstatistik Anketine göre; 2022 yılında toplam tarım arazisi (ekilebilir arazi, bahçe arazisi, kalıcı mahsuller ve nadas arazisi) 28.959,7 bin hektar olmuştur. Ekili alanlar ana ürün türüne ve yıla göre aşağıdaki şekilde dağılmıştır: 2022 yılında, tarım arazisinin %56,6'sı (16.381,6 bin dönüm) ekilebilir bitkilerle, %1,6'sı (451,0 bin dönüm) sebze bitkileriyle, %35,7'si (10.348,1 bin dönüm) sürdürülebilir bitkilerle kaplıyken, %6,1'i (1.778,9 bin dönüm) nadas arazisi olmuştur. Buna karşılık, 2021 yılında, tarım arazisinin %56,9'u (16.178,9 bin dönüm) ekilebilir bitkilerle, %1,7'si (493,5 bin dönüm) sebze bitkileriyle, %36,2'si (10.295,7 bin dönüm) sürdürülebilir bitkilerle kaplıyken, %5,1'i (1.451,9 bin dönüm) ise nadasa bırakılmış arazi idi.

Yunanistan'ın 13,4 milyar avro değerindeki 2023-2027 Dönemi Yeni Ortak Tarım Politikası (CAP) stratejik planı, Avrupa Komisyonu tarafından onaylanarak 1 Ocak 2023 yılı itibariyle yürürlüğe girmiştir. Avrupa Yeşil Mutabakatını merkezine alan CAP 2023-2027 sürdürülebilir, esnek ve modern bir Avrupa tarım sektörüne geçişi şekillendirmek için tasarlanmış olup "tarladan sofraya" ve "biyolojik çeşitlilik" stratejilerinin hedeflerine ulaşılmasında kilit bir role sahiptir. Söz konusu yeni Ortak Tarım Politikası, tarımın çevresel etkilerini azaltmak ve doğal kaynakların daha verimli kullanılmasını sağlamak üzere olduğu kadar Yunan tarımının bel kemiğini temsil eden küçük ve orta ölçekli işletmelerin varlıklarını sürdürebilmelerini sağlamak için de planlanmıştır.

Birincil tarımsal üretim, Yunanistan'ın çeşitli uluslararası pazarlarda tüketilen meyve ve sebzeleri ile geçmişte Yunanistan için önemli bir ihracat kalemi olmuştur. Yunan tarım sektörü, geleneksel olarak istikrarlı fiyatlara ve artan talebe sahip ürünler olan domates, kivi, portakal, badem vb. gibi çok çeşitli tarım ürünlerinde verdiği ticaret fazlasını korumuştur.

Gelinen aşamada ülkede, tarım sektöründe sofistike tarımsal üretime ve ihracat odaklı yüksek kaliteli ürünlere yönelim söz konusudur. Bu durum, hem gıda ihracatını önemli bir fırsat olarak gören Yunan hükümeti tarafından, hem de teknik bilgilerini ve girişimcilik becerilerini geliştiren ve çiftçilerin üretim araçlarını modernize etmelerine yardımcı olan yöresel tarım ve çiftçi kooperatifleri tarafından desteklenmektedir.

Ülkenin üretim kapasitesi açısından artan getiri potansiyeli gösteren birkaç ürün söz konusudur. Tarımda ihracatın lokomotifleri olarak kabul edilen örneğin üzüm, portakal, şeftali, nektarin, kivi vb. ürünlerin uygun standardizasyon ve kalite kontrolü ile Avrupa ve dünya

çapındaki talebi karşılayabileceği öngörülmektedir. Ülkede son dönemde bir politika olarak, özellikle batı pazarlarında rağbet gören organik tarıma da önem verildiği görülmektedir.

Bu bağlamda, Yunanistan'ın tarımsal üretiminin büyük bölümünü meyve ve sebzeler oluşturmaktadır. Ülkenin ihracatının %19'unu tarım ürünleri oluşturmaktadır. Avrupa Komisyonu Raporunda da ifade edildiği üzere ülkenin ürettiği tarım ürünlerinin yaklaşık %40'ını meyve ve sebze ürünleri ve %10'dan fazlasını zeytinyağı oluşturmaktadır. Pamuk, tütün ve şekerpancarı da ülkenin önemli ihracat kalemleridir.

Öte yandan Yunanistan, dünyanın en önemli zeytin üreticilerinden biridir. Uluslararası Zeytin Konseyi - IOC'nin tahminlerine göre 2023/2024 döneminde 175 bin ton zeytinyağı üretimi gerçekleştiren Yunanistan'ın, 2024/2025 döneminde 250 bin ton zeytinyağı üretimi ile dünya çapında İspanya'dan sonra, İtalya'nın önünde ikinci sırayı alması beklenmektedir. Zeytinde Mora (Peloponez) yarımadası ve Girit, pamukta Teselya, Doğu Makedonya ve Trakya ile merkez Makedonya bölgeleri ülkenin başlıca üretim yerleridir.

Yunanistan dünya genelinde endüstriyel şeftali üretiminde lider ülkelerden biri olup, şeftali ve nektarin üretiminde Çin, İspanya ve İtalya'nın ardından 4'üncü sırada gelmektedir.

Birçok tarımsal üründe kendi ihtiyacını karşılayacak kadar üretime sahip olan Yunanistan'ın tarımsal ürünlerdeki ithalatı, toplam ithalatının yaklaşık %12-13'ünü oluşturmaktadır. Söz konusu ithalatın büyük bölümü et, mandıra ve deniz ürünlerinden oluşmakta ve sadece bu ürünlerin ithalatı toplam tarımsal ithalatının neredeyse 1/3'üne karşılık gelmektedir. Bazı tahıl çeşitleri ve hayvan yemleri Yunanistan'ın ciddi ithalat yaptığı tarımsal ürünler arasındadır.

ELSTAT tarafından açıklanan en son verilere göre; Yunanistan'da 2022 yılı itibariyle önceki yıla göre %2,4 düşüşle 353 bin civarında traktör bulunmaktadır. Ayrıca Dünya Bankası'nın 2021 yılı verilerine göre ülkede 289,8 bin ton gübre tüketilmişken 2022 yılında bu rakam 73,0 bin tona düşmüştür.

ELSTAT tarafından en son açıklanan verilere göre; 2022 yılında büyükbaş hayvan sayısı 2021 yılına göre %5,3 düşüş göstermiştir. 2021 yılında ise bir önceki yıla göre %2,8 düşüş yaşanmıştı. Buna göre; 2020 yılında yaklaşık 632 bin olan büyükbaş hayvan sayısı, 2021'de 614 bin'e, 2022 yılında ise yaklaşık 582 bin'e düşmüştür. Bu doğrultuda, 2022 yılında büyükbaş hayvan işletmelerinin sayısı 2021'e göre %6,4 gerileyerek 10.180'den 9.533'e düşmüştür.

Ülkede domuz sayısı 2022 yılında önceki yıla göre %2,3 düşerek 741.639 olmuştur. 2021 yılında ise 2020'ye göre %2,2 artış yaşanmış, domuz sayısı 742.963'ten 758.942'ye yükselmiştir. Buna göre; ülkede domuz yetiştiriciliği yapan işletme sayısı da 2022 yılında 2021'e göre %7,2 düşüşle 5.156'dan 4.783'e gerilemiştir. 2020 yılında işletme sayısı 5.906 idi.

Ülkede yetişen koyun sayısı ise 2022 yılında 2021'e göre %4,1 düşerek 7.378.357 olmuştur. 2021 yılında ise koyun sayısında önceki yıla göre %0,4 düşüş görülmüş, 2021 yılında 7.721.800 olan koyun sayısı 7.690.930'a gerilemiştir. Benzer şekilde, koyun yetiştiren işletme sayısı 2022 yılında 2021 yılına göre %2,6 düşüş görülmüş, işletme sayısı 51.014 olmuştur. 2021 yılında bu sayı 52.353, 2020 yılında ise 56.761 idi.

Keçi yetiştiriciliğinde de durum farklı olmayıp, keçi sayısında 2022 yılında 2021 yılında göre %5,6, 2021 yılında ise 2020'ye göre %0,4 gerileme görülmüştür. Bu kapsamda, 2020 yılında 3.149.008 olan keçi sayısı, 2021'de 3.135.087'ye,2022 yılında ise 2.960.884'e gerilemiştir. Keçi yetiştiriciliği yapan işletme sayısı 2020 yılında 36.978 iken, 2021 yılında %9,8 düşüşle önce 33.346'ya, 2022 yılında ise 2021'e göre %3,9 düşüşle 32.037'e gerilemiştir.

Balıkçılık sektörü bağlamında ELSTAT'ın yayımladığı son verilere göre; 2023 yılı verilerine göre, Yunanistan'da açık deniz ve kıyılarda toplam değeri yaklaşık 249 milyon avro olan 61.679 ton su ürünü yakalanmıştır. Bu rakam 2022 yılında yaklaşık aynı değerle 65.071 ton olarak gerçekleşmiştir. Buna göre, önceki yıla oranla, 2023yılında miktar bakımından %5,2 değer bakımından ise %0,02 düşüş yaşanmıştır. 2022 yılında deniz balıkçılığında çalışan sayısı 17.196 iken, 2023 yılında bu sayı 16.843'e gerilemiştir.

Balık çiftliklerine ilişkin 2024 yılı Aralık ayında açıklanan 2023 yılı verilerine göre, Yunanistan'da su ürünleri yetiştiriciliğinde toplam üretim 2022'ye kıyasla %0,4 artmıştır; buna karşın elde edilen gelirler %18,9 oranında artış göstermiştir. 2023 yılında toplam değeri yaklaşık 691 milyon avro olan 142 bin ton balık yetiştirilmiştir. Balık çiftliklerinde çalışan sayısı ise 2022 yılına göre %2,7 artarak 3.993'ten 4.099'a çıkmıştır.

Yunanistan'da balık üretimi esas olarak çiftliklerde yapılmaktadır. Son verilere göre toplam üretimin yaklaşık %71'ini çiftliklerde gerçekleştiren Yunanistan, AB ülkeleri içinde balık çiftliklerinde (tonaj ve ekonomik değer olarak) İngiltere'den sonra 2'nci sırada gelmektedir. Yunanistan'da kültür balığı üretiminin büyük bölümü levrek ve çupradan oluşmakta olup, ülkedeki kabuklu deniz ürünleri üretimi de oldukça iyi bir durumdadır.

Sanayi

Yunanistan'ın sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı hizmetlerden sonra gelmekte olup, geleneksel olarak %12-14 aralığında seyretmektedir. Ekonomik kriz koşullarının kontrol altına alınması ve doğrudan yatırımların artmasıyla birlikte 2014 yılından itibaren sınırlı da olsa genişleme gösteren sanayinin ekonomideki payı (enerji ve inşaat dahil) 2024 yılına gelindiğinde %15,35'e erişmiştir. Sadece enerji dahil sanayi sektörünün istihdamdan aldığı pay ise 2024 yılında %9,6 olmuştur.

Sanayi sektöründe faaliyet gösteren firmaların geneli küçük ölçekli işletmelerden oluşmaktadır. Nitekim 2020 yılı Avrupa Komisyonu Raporu'na göre Yunanistan'da faaliyet gösteren işletmelerin büyük bir kısmı mikro işletme yahut KOBİ statüsündedir. Buna benzer şekilde, sanayi sektöründe işgücünün büyük bölümü mikro, küçük ve orta ölçekli işletmelerde istihdam edilmektedir.

Ekonomik krizin sanayi üretimindeki etkileri azalmış olmakla birlikte halen devam etmektedir. 2015 yılı baz alındığında, 2007 yıllında 143,2 olan sanayi üretim endeksi 2014 yılında dip yaparak 100'ün altında gerçekleşmiş ve bir önceki yıla göre %1,7 oranında daralmıştır. 2015 yılından itibaren başlayan düzelmeye rağmen sanayi üretimi henüz kriz öncesi seviyelere yükselememiştir.

ELSTAT tarafından açıklanan nihai verilere göre; Ocak 2025'te Toplam Sanayi Üretim Endeksi, Ocak 2024'e kıyasla %2,0 oranında artış kaydetmiştir. Ocak 2024'te Toplam Sanayi Üretim Endeksi ise Ocak 2023'teki ilgili endekse kıyasla %10,3 oranında artmıştı.

Yıllık Sanayi Üretim Endeksi oranlarındaki değişime bakıldığında; Ocak 2025'te Ocak 2024'e göre en fazla yüzdesel artış %74 ile kömür ve linyit madenciliği, madencilik destek hizmet faaliyetleri (ham petrol ve doğal gazın çıkarılması) ve %25,5 ile motorlu kara taşıtları - römorklar ve yarı römorklar grubunda olmuştur. Buna karşılık bilgisayar, elektronik ve optik ürünlerin üretim endeksinde önceki yıla göre %20, metal cevherlerin madenciliği üretim endeksinde ise %19,7 düşüş yaşanmıştır.

2025 yılı Ocak ayı toplam sanayi üretim endeksi, 2024 yılı Ocak ayı ile karşılaştırıldığında aşağıdaki alt sektörlerin yıllık endekslerinde yaşanan değişikliklerden kaynaklı %2 artış göstermiştir:

- Elektrik arzı endeksinde %4,3
- İmalat endeksinde %1,4
- Su arzı endeksinde %4,3

artış yaşanmıştır.

- Buna karşılık, madencilik ve taşocakçılığı endeksinde %6,4 düşüş görülmüştür.

2025 yılı Ocak ayı üretim endeksi esas alındığında, sanayide en üretken alt sektörler temel farmötik ve farmötik hazırlıklar, tütün ürünleri, bilgisayarlar, elektronik ve optik ürünler, temel metaller, üretim endeksinin en yüksek olduğu ürün gruplarının başında gelmektedir.

Hizmetler

Lojistik

Yunanistan içinde yük ve yolcu taşımacılığında karayolları esas teşkil etmektedir. Bu yönüyle ülkenin karayolu taşımacılığı, gerek yük gerekse yolcu taşımacılığında %90'ın üzerinde bir oran ile AB ortalamasının üzerinde pay almaktadır. Yunanistan'ın arazi yapısı ve yetersiz demiryolu ağının bir sonucu olarak, karayolu taşımacılığının sektörel bir hâkimiyeti ortaya çıkmıştır.
Yunanistan karayolları ağı, ülkeyi en ve boydan kesen üç büyük otoyol arteri üzerine kurulmuştur. Bu otoyolları, Patra'dan başlayarak Atina-Selanik arterini oluşturan ve kuzeyde Yunanistan ile Kuzey Makedonya arasındaki ana sınır kapısının bulunduğu Evzoni'ye kadar uzanan A1 kodlu A.TH.E. otoyolu, Kipi-Igumenitsa arasını bağlayan A2 kodlu Egnatia Otoyolu ve Mora Yarımadasının kuzeyindeki Rio ve Yanya şehirlerini bağlayan A5 kodlu İyonya Otoyolu'dur.

Türkiye ile Yunanistan arasındaki karayolu taşımacılık hizmetleri iki ülke arasında 4 Nisan 1970 tarihinde imzalanan Karayolu Taşımacılığı Anlaşması ile düzenli olarak gerçekleştirilen KUKK Protokollerine istinaden gerçekleştirilmektedir. Yunanistan ile ikili ve transit taşımalar ise kotaya tabidir. Son olarak; 23-24 Ekim 2024 tarihlerinde Atina'da gerçekleştirilen KUKK toplantısında varılan anlaşma uyarınca Yunanistan ülkemize 27 bin ücretli, 7 bin ücretsiz olmak üzere toplam 34 bin ikili geçiş ile 20 bin ücretli transit geçiş ve 20 bin ücretsiz transit geçiş kotası uygulamaktadır.

İki ülke arasındaki kara ulaştırması geçişleri İpsala-Kipi, Pazarkule-Kastanies ve Uzunköprü-Pityon adında üç farklı sınır kapısı yoluyla gerçekleştirilmektedir. İpsala Sınır Kapısı iki ülke karayolu taşımacılığında en yoğun kullanılan gümrük kapısı olup genellikle turist geçişleri için kullanılan Pazarkule Sınır Kapısı modernleştirme çalışmaları tamamlanarak Temmuz 2023'te yeni haliyle hizmet vermeye başlamıştır. Diğer taraftan, İstanbul-Sirkeci-Pityon demiryolu hattı üzerinde yer alan Uzunköprü Sınır Kapısı ülkemizin Yunanistan'a açılan demiryolu sınır kapısı olması bakımından önem arz etmektedir.

Yunanistan'da demiryolları kuzeyden güneye uzanmakta olup, ülkenin üç büyük şehri Selanik-Atina ve Patra'yı birbirine bağlamaktadır. Ülkenin yük ve yolcu taşımacılığı, Yunanistan Demiryolları Örgütü - OSE'nin iktisadi teşebbüsü TrainOSE S.A. tarafından gerçekleştirilmekte iken, 14 Eylül 2017 tarihinde özelleştirilerek Ferrovie Dello Stato Italiane S.p.A. (İtalyan Devlet Demiryolları) tarafından satın alınan şirketin adı Hellenic Train S.A. olarak değiştirilmiştir. Ülkede demiryollarının inşası ve altyapısı, mevcut demiryollarının geliştirilmesi ve bakımı ile üstyapı, elektromekanik sistem, sinyalleme, telekomünikasyon ve elektrifikasyon, tünel, köprü ve diğer her türlü demiryolu ağları operasyonu için gerekli faaliyetlerden sorumlu şirket ise OSE'dir. Atina-Selanik demiryolu hattı üzerinde Tempi'de 2023 yılında meydana gelen çoklu ölümlü tren kazasının ardından ülkede tren taşımacığılına ilişkin ciddi güven sıkıntısı başlamış, konu siyasi boyut kazanmıştır. Bu bağlamda İstanbul-Selanik hızlı tren hattının tesisi de orta vadede askıya alınmıştır. Bununla birlikte, İpsala-Kipi sınır kapısında "Dostluk" adındaki ikinci karayolu köprüsü inşasının tamamlanması ile birlikte iki ülke arasında demiryolu taşımacılığının geliştirilmesi planlanmaktadır. Meriç üzerindeki söz konusu ikinci köprü projesine ilişkin olarak son toplantı Egnatia Odos S.A. ile Karayolları Genel Müdürlüğü yetkililerinin katılımlarıyla 15 Kasım 2024 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Deniz taşımacılığı bakımından Yunanistan'da yük ve yolcu taşımacılığına elverişli liman sayısı 140'ın üzerindedir. Pire Limanı, Yunanistan'ın en büyük, Avrupa'nın ise beşinci büyük limanı olup konteyner, kuru yük, tanker ve Ro-Ro gemilerine hizmet vermektedir. Bu liman azami 7.200.000 TEU kapasite, 1150 m uzunluk ve 18 m derinlikteki iskelesi ile 36 vinç ve 4 terminaliyle Akdeniz'in ana konteyner terminalidir. Konteyner limanında yıllık 11.706.200 ton kargo elleçleme yapılırken, yolcu limanında yıllık 20.336.500 yolcu taşınmaktadır. 2016 yılı itibarıyla Pire Limanı'nın %67'si Çinli Cosco Shipping Co.'ya satılarak PPA S.A. adıyla özelleştirilmiştir. Ülkenin ikinci büyük limanı Selanik Limanı'nın %67'sinin özelleştirmesi ise 2018 yılında South Europe Gateway Thessaloniki (SEGT) Limited'e satış ile gerçekleştirilmiştir. Selanik Limanı, coğrafi konumu itibariyle Kuzey Ege'den Balkan ülkelerine geçiş noktasında bulunması bakımından Yunan lojistik sektörü için ayrı bir öneme sahiptir.

2019 yılı Temmuz ayında bir Türk girişimcisi tarafından İzmir (Çeşme) - Atina (Lavrion) arasında yük ve yolcu taşımak üzere Ro-Pax hattı kurulmuştur. Aegean Seaways adıyla seferlerine başlayan 25 bin grostonluk Panama bandıralı gemi 20 gün boyunca karşılıklı 18 sefer gerçekleştirmiş, ancak daha sonra faaliyetlerine son vermiştir. İki ülke arasındaki doğrudan deniz taşımacılığına ilişkin ikinci adım 2014'te kurulmakla birlikte Yunanistan'ın büyük bir yük ve yolcu taşımacılığı firması haline gelen Levante Ferries'ten gelmiştir. Anılan firma İzmir-Selanik limanları arasında Ro-Pax taşımacılığı yapmak üzere 10 Ekim 2022 tarihinde ilk seferini gerçekleştirmiştir. Bu tarihten itibaren toplam 40 sefer gerçekleştiren şirket 30 Kasım 2022 tarihinde kış sezonunun başlamasını gerekçe göstererek seferlerini durdurduğunu

duyurmuştur. Bu tarihten günümüze dek iki ülke arasında Ro-Pax hattında herhangi bir faaliyet gerçekleştirilmemiştir.

Öte yandan Yunanistan'ın Midilli, Sakız, Sisam, Rodos, İstanköy adaları ile ülkemizde sırasıyla Ayvalık, Çeşme, Kuşadası, Marmaris ve Bodrum limanları arasında karşılıklı düzenli feribot seferleri bulunmaktadır. İlaveten Yunan hükümeti ile yapılan anlaşma gereği, 2025 Nisan sonu itibarıyla Midilli, Sakız, Sisam, Rodos, İstanköy (Kos), İleriye (Leros), Limni, Kelemez (Kalimnos), Meis (Kastelorizo), Sömbeki (Simi) adalarının yanı sıra Batnoz (Patmos) ve Semadirek (Samothraki) adalarının da eklenmesiyle 12 Yunan adasını kapsayacak biçimde kapıda (ekspres) vize uygulaması yinelenmiştir.

Yunanistan, hava taşımacılığında 15'i uluslararası, 25'i iç hatlar ve 4'ü ise yerel olmak üzere toplamda 44 havaalanına sahiptir. Atina, Selanik, Kandiye (Heraklion), Rodos, Korfu (Kerkira), İstanköy (Kos), Hanya, Zakintos, Sisam (Samos), Mikonos ve Santorini ülkedeki başlıca uluslararası havaalanlarıdır. Ülkenin hava taşımacılığında yetersiz kalan Atina'daki eski havaalanı Ellinikon 2001 yılında işletmeye kapatılmış, yerini 28 Mart 2001 tarihinde Atina merkezinin 28 km güneydoğusunda kurulan, başlangıç kapasitesi her yıl 16 milyon yolcu olan ve 50 milyon yolcu kapasitesine genişletilmesi hedeflenen ikiz pistli Atina Uluslararası Elefterios Venizelos Havalimanına (AIA) bırakmıştır.

AIA'nın 2026 yılında sona erecek 30 yıllık imtiyaz sözleşmesi, 2019 yılında 20 yıl süre ile uzatılmıştır. Ayrıca ülkedeki 14 yerel havalimanı özelleştirilerek Alman Fraport Group'un işletmesine devredilmiştir.

Yunanistan'ın kara, hava ve özellikle deniz taşımacılığında yaptığı iyileştirmelerin temelinde bölgenin lojistik bağlantı noktası olma hedefi yer almaktadır.

Turizm

Üç tarafı denizlerle çevrili ve yerleşime sahip iki yüzün üzerinde adası olan Yunanistan, tarihi ve kültürel mirasının da etkisiyle dünyada en fazla turist çeken ülkeler arasında yer almaktadır.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gelen Turist (Milyon Kişi)	15,0	16,4	16,9	20,1	24,3	26,1	28,1	30,2	33,1	34,0	7,4	15,2	29,9	36,1	40,7
Turizm Geliri (Milyar Avro)	9,6	10,5	10,4	12,2	13,4	14,1	13,2	14,6	16,1	18,2	4,3	10,5	17,7	20,6	21,6

Kaynak: Yunanistan Merkez Bankası

Yunan Merkez Bankası verilerine göre, ülkeye gelen turist sayısı 2019'da 34 milyon iken COVID-19 salgınının etkisi ve kısıtlamalar nedeniyle 2020 yılında 7,4 milyona gerilemiştir. 2021 yılından itibaren yeniden artmaya başlayan ülkeye giriş yapan turist sayısı 2024 yılında rekor

düzeye ulaşarak yaklaşık 40,7 milyonu bulmuştur. Ülkenin turizm gelirleri de turist sayısına bağlı olarak artış göstermiş, pandemi etkisiyle 2020'de 4,3 milyar avroya gerileyen turizm gelirleri 2024 yılında 21,6 milyar avroya erişmiştir.

2024 yılında Yunanistan'ı ziyaret eden turistlerin yaklaşık %53,6'sı, toplam turizm gelirinin ise %55,4'ü AB27 ülkelerinden kaynaklanırken, 2024 yılında bu oranlar sırasıyla %61,1 ve %56,6 olmuştur. 2024 yılında en fazla turist gönderen ülkeler sırasıyla 5,4 milyon ile Almanya, 4,5 milyon ile Birleşik Krallık, 2,0 milyon ile İtalya, 1,99 milyon ile Fransa ve 1,5 milyon ile ABD olmuştur. Bu dönemde 1,2 milyon civarında Türk turist Yunanistan'ı ziyaret etmiştir. İlgili oda ve birliklerden alınan bilgiye göre halihazırda turizm bölgelerindeki yatak kapasitesinin sezonda gelen turist sayısını karşılamadığı bilinmektedir.

TÜİK verilerine göre; ülkemize gelen Yunan turist sayısı, Covid-19 salgını öncesi 2019 yılında 836.882'ye erişmiş iken, 2020 yılında yaşanan salgın ve karantina nedeniyle 136.305'e düşmüş, 2024 yılına gelindiğinde ise yeniden 752.287'ye yükselmiştir.

İnşaat

Yunanistan'ın inşaat ve altyapı sektörü, makroekonomik olumsuzluklara paralel olarak 2009 yılından itibaren büyük ölçüde daralma yaşamıştır. Sektördeki üretim aktivitesini gösteren inşaat üretim endeksine bakıldığında, mali krizin etkisiyle inşaat üretiminin arka arkaya düştüğü, 2011 yılında tavan yaparak %41,3 daralma yaşadığı görülmektedir. 2014-2016 yılları arasında az da olsa pozitife geçen inşaat üretim endeksi, 2020 yılında Covid-19 salgınının da etkisiyle yeniden %9,6 daralma göstermiştir. Buna karşın inşaat üretim endeksi 2022 yılında %12,7, 2023 yılında % 9,6, 2024 yılında ise %19,9 olarak gerçekleşmiştir.

İnşaat Üretim Endeksi* Yıllık Değişim (%)																
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
İnşaat Üretim Endeksi	-17,0	29,6	41,1	33,6	-8,1	15,7	2,5	6,5	18,2	-14	-6,0	-9,6	6.9	12,7	9,6	19,9
Bina İnşası Üretim Endeksi	-24,1	40,0	42,2	34,5	17,2	-0,3	11,6	-7,2	18,4	-6,9	-6,2	-5,8	15,2	6,2	7,5	14,0
İnşaat Mühendisliği Üretim Endeksi	-12,6	23,9	39,8	32,5	2,0	30,3	-3,8	15,2	18,2	17,4	-5,9	11,8	1,7	24,9	13,3	28,4

*Kaynak: ELSTAT, *Mevsimsellikten Arındırılmış*

Sektöre ilişkin on iki aylık verilere göre, Yunanistan'da Ocak-Aralık 2024 döneminde verilen kamu-özel toplam bina inşa izin sayısı önceki yıl 26.962 iken 2024'te 30.992'ye yükselmiştir. Böylelikle, bir önceki döneme göre toplam bina inşa izin sayısı % 14,9 artış göstermiştir. Aynı dönemde özel sektör inşa aktivitelerinde de %14,9 artış yaşanırken, kamusal inşa aktivitelerinin toplamda %3,4 yer tuttuğu görülmüştür.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
İnşaat izin sayısı (%)	-14,6	-0,6	29,2	36,7	28,1	18,2	-0,6	-5,3	9,0	10,1	13,5	2,7	24,9	5	7,1	14,9

Kaynak: ELSTAT

Ülkede 2009 yılında başlayan ekonomik ve mali kriz en çok emlak sektöründe etkisini göstermiştir. Piyasalarda yaşanan likidite sıkıntısı nedeniyle gayrimenkul sahipleri, öncelikle mevcut gayrimenkullerini satma yolunu tercih etmiş; bu da emlak piyasasında değerlerin ani düşüşüne sebep olmuştur. Benzer şekilde, mesken ve işyeri kira değerleri de ekonomik krizin başından bu yana büyük düşüş yaşamıştır. 2009 yılından 2017 yılına kadar genel ekonomide yaşanan daralma, ülkede inşaat sektöründeki yatırım harcamalarını neredeyse durma noktasına getirmiştir. Ayrıca, inşaat yatırımlarına ilişkin düzenlemelerin iş yapmayı zorlaştırması, pazara girişi neredeyse imkânsız kılan devlete ait güçlü ulaşım ve altyapı kurumlarının tekel olması, aynı zamanda altyapı ve inşaat sanayinin küçülmesi sektörün zayıf yönleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yunanistan'daki gayrimenkul piyasasının gelişimi, turizmle ilgili yatırımlarla doğrudan bağlantılıdır. 2017 yılından itibaren sektörde gayrimenkul kira ve satış bedellerinde artış görülmeye başlamışsa da, 2020 yılı ilk çeyreğinde patlak veren pandemi ile kira bedellerinde yapılan zorunlu indirimler ile birlikte yabancılara emlak satışı yapılamaması nedeniyle bu artış trendi duraklamıştır. Yunanistan Merkez Bankası (Bank of Greece) tarafından en son Aralık 2021'de Parlamento'da açıklanan Para Politikası Raporu'na göre, 2021 yılında hizmetler (özellikle turizmden kaynaklı) ve sanayinin yanı sıra inşaat sektöründe de kayda değer iyileşme görülmüştür. 2022 yılında pandeminin etkilerinin büyük ölçüde ortadan kalkması sayesinde ekonomide turizm kaynaklı bir canlanma ortaya çıkmış, bu durum ise emlak piyasasında hareketlenmeye imkân sağlamıştır. Ayrıca hükümet, turizm sektörünün 2021'den itibaren toparlanmasının konut fiyatlarında ve kira talebinde daha fazla büyümeye yol açacağını öngörmüştür. Konut satışlarındaki artış eğilimi, kira fiyatlarına sirayet etmiştir.

2014 yılında başlatılan ve belli asgari limitler doğrultusunda ülkede gayrimenkul satın almaları halinde yabancılara 5 yıl boyunca oturma izni hakkı sunan Altın Vize programı da başta Çin, Türkiye, Rusya Federasyonu ve İsrail'den yatırımcılar için cazibesini korumaktadır.

Önümüzdeki yıllarda, gayrimenkul piyasasının ana itici gücünü dış talebin oluşturmaya devam edeceği, iç pazarın canlanması içinse Yunanistan'ın istihdam yaratacak ve gelirleri artıracak sürdürülebilir büyüme sağlama becerisinin önemli rol oynayacağı öngörülmektedir. Ayrıca, gayrimenkul piyasasında optimum iyileşmenin sağlanabilmesi için, emlak satış prosedürünün basitleştirilmesine özel önem verilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

İnşaat sektöründeki olumlu seyir AB ile kamu sektörü yatırım projelerine bağlıdır. Orta ve uzun dönemde petrol ve doğalgaz boru hatları, havaalanları, gayrimenkul, limanlar ve yenilenebilir enerji sektörleri inşaat alanındaki fırsatlar olarak görülmektedir. Ayrıca doğalgaz boru hattı gibi devasa projelerin zamanında tamamlanması, iş dünyasının ülke ve sektöre güven duymasında kritik öneme sahiptir. Atina ve Selanik'teki metrolar ile ülke demiryolları ağının genişletilmesi gibi büyük yatırım projelerinde gecikmeler yaşanması halkın ve iş dünyasının tepkisine sebep

olmaktadır. 28 Şubat 2023 tarihinde Atina-Selanik hattında Tempi mevkiinde yaşanan tren kazası sonrasında hükümetin ülkedeki demiryolu ağının daha hızlı biçimde çağdaşlaştırılması konusunda adımlar atması beklenmiş, ancak aradan geçen zamana rağmen bu konuda somut bir ilerleme kaydedilmediği görülmüştür.

Altyapı alanında 2025 yılına kadar tamamlanması gerekli 25 milyar avro değerindeki boru hattı projesi gibi yatırım faaliyetlerinin önümüzdeki yıllarda artması beklenmektedir. Mevcut proje portföyü daha çok enerji ve ulaşım projelerine, daha az oranda ise turizme odaklanmıştır. Bununla birlikte, hükümetin altyapı yatırımlarını desteklemek üzere turizm sektörüne odaklandığı da görülmektedir.

Ülke ekonomisine ilişkin yaptığı çalışmalarla kamuoyunda söz sahibi olan Ekonomik ve Endüstriyel Araştırmalar Vakfı (IOBE) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, 2022-26 dönemi için inşaat projelerine kullanılması beklenen kaynakların -13,3 milyar avrosu hibe ve 13,7 milyar avrosu kredi olmak üzere- toplam 27 milyar avroya ulaşması beklenmektedir. Ayrıca IOBE, yeni Avrupa Birliği Sübvansiyon Paketi (ΕΣΠΑ - NSRF 2021-27) aracılığıyla altyapıya 8,7 milyar avro tahsis edileceğini öngörmektedir. Orta vadede, altyapı ve konut alanındaki ek yatırımların, 2020 ile karşılaştırıldığında yıllık gayri safi yurtiçi hasılanın %4,1'i oranında yükselmesi; inşaat yatırımlarının payının ise %4'ten 2025'te GSYİH'nın %8,1'ine yükselmesi beklenmektedir. IOBE'ye göre, inşaattaki sıçrama aynı zamanda 2021-26 cirosunun iki katına çıkarak 2026'da neredeyse 20 milyar avroya yükselecektir. Böylece sektördeki şirketlerin büyüklüğü de önemli ölçüde artacaktır. Ayrıca altyapı ve konut inşaat projelerinin çıktı değerinin 2022-26 döneminde güçlü ve yukarı yönlü bir seyir izleyeceği ve 2020'de 7,6 milyar avro iken 2025'te 18 milyar avroya ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu dönem sadece inşaat sektörü değil, aynı zamanda projeleri üstlenecek şirketleri finanse etmesi beklenen bankalar için de zor geçecektir. IOBE'ye göre, 2022-2026 yılları arasında 2-3 milyar avro yıllık brüt kredi akışına gerek duyulacaktır.

Yunanistan'da inşaat ve altyapı sektöründe kamu-özel sektör işbirliğine ilişkin başarı örnekleri arasında Atina metrosu, Attiki ve Egnatia çevre yolları, Rio-Antirio Köprüsü ve Atina Elefterios Venizelos Uluslararası Havaalanı (AIA) gösterilebilir.

İnşaat sektörüne ilişkin önemli noktalardan biri de, ekonomik tedbirler çerçevesinde farklı bakanlıkların yetkisinde olan planlama ve lisanslama işlemlerinin kolaylaştırılarak efektif hale getirilmesi ve uygulamanın hızlandırılmasıdır. Ülkenin kreditörleri tarafından talep edilen değişikliklerde, altyapı imtiyaz sözleşmelerini düzenleyen çerçeve mevzuatın değiştirilmesi, inşaat öncesi izin aşamalarının basitleştirilmesi, tapuda yaşanan sorunların giderilmesi, arkeolojik çalışmalar ve çevresel etkilere dair bürokratik engellerin kolay aşılması ve maliyet yönetimi gibi sektöre yönelik iyileştirmeler hedeflenmiştir.

Yunanistan'daki belli başlı inşaat ve altyapı projeleri AB tarafından finanse edildiğinden, fonlarda yapılacak herhangi bir değişiklik veya indirim bu projeleri temelden sarsabilmektedir. Ülkenin ihale prosedürü şeffaf olmakla birlikte, bürokrasiden kaynaklı gecikme ve ertelemeler sıklıkla yaşanmaktadır. Ayrıca grev, protesto vb. nedenlerle bu tür işlerin aksama ve gecikme riski yüksektir.

Yunanistan'da inşaat sektöründe birkaç büyük firma başat rol oynamakla birlikte, sektörde faaliyet alanları firma ölçeklerine göre bölünmüştür. Örneğin, orta ölçekli firmalar ülkede mesken inşasını üstlenmişken, büyük çaplı firmalar altyapı ve kamu imtiyaz sözleşmelerini yürütmektedir. Altyapı projeleri genellikle uluslararası firmaların yerel büyük firmalarla konsorsiyumu şeklinde sonuçlandırılmaktadır.

Yunanistan'da kamu projeleri ihalelerine katılma hakkına sahip olan müteahhitlik şirketleri, genel olarak aşağıdaki kriterlerden birine sahip olmalıdır:

- Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı Altyapı Genel Sekreterliği Sicil Müdürlüğüne kayıtlı olan şirketler,

- AB veya AEA üyesi devletler veya DTÖ KAA hakkındaki sözleşmeyi imzalamış olan devletlerde mukim şirketler. (Bu şirketlerin mukim oldukları ülkedeki ilgili müteahhitlik siciline kayıtlı olmaları şartı aranır.)

Bu kriterler genel çerçeveyi oluşturmakla beraber, her bir ihalede spesifik olarak farklı kriterler uygulanabilmektedir.

Sektör temsilcilerine göre, ülkede yaşanan mali kriz döneminde yaklaşık 80 bin mühendis ülkeden ayrılmış ya da meslek değiştirmiştir. Bu rakamın dörtte birinin son dönemde geri döndüğü düşünülmekle birlikte, sektördeki işgücü açığının halihazırda 200 bin kişi civarında olduğu ifade edilmektedir.

Sadece inşaat sektörü ile sınırlı olmamak üzere ancak özellikle bu sektörde yaşanan işçi açığının giderilmesine yönelik olarak üçüncü ülkelerden gelecek işçilere ikamet teminine yönelik yeni yasal düzenleme 2024 yılı başında Yunan parlamentosunda kabul edilmiştir. Dönemin Çalışma Bakanı Adonis Georgiadis tarafından yapılan açıklamaya göre; ülkede devam etmekte olan Ellinikon projesindeki işçi ihtiyacı 70 bini bulmakta olup, bu ülkenin işçi açığına ilişkin önemli bir veridir. (*https://ered.gr/real-estate-news/greek-construction-sector-faces-a-significant-shortfall-of-manpower-big-projects-at-risk*)

Bununla birlikte özellikle ülkede yaşanan mali kriz döneminde Yunan inşaat şirketlerinin yurt dışına yönelerek önemli projeler üstlendiği bilinmektedir. Yunan şirketlerinin en çok faaliyet gösterdiği pazarlar Balkanlar ile Ortadoğu Körfez bölgesidir. Yunanistan'ın en büyük beş inşaat ve müteahhitlik firması Gek-Terna, Ellaktor, J&P Avax, Mytilineos-Metka ve Intrakat'tır.

Ticaret ve Perakende Sektörü

Yunanistan'daki en büyük sektörlerden biri olan toptan ve perakende ticaret sektörü dağınık bir yapı arz etmektedir. Özellikle perakende sektöründe zincir süpermarketler ile yerli ve yabancı mağazalar önemli aktörlerdir.

Perakende Ticaret Endeksi - Hacim (2021=100)								
Yıl	Genel Endeks	Süpermarketler	Otomotiv mazot	Gıda, İçecek, Tütün	Eczacılık	Hazır Giyim, Ayakkabı	Mobilya, Elektrikli Eşyalar ve Ev Aletleri	Kitap-Kırtasiye Ürünleri
2010	129,4	110,4	177,1	174,4	103,9	125,9	117	72,8
2011	116,1	106,3	148,7	148,2	95	102,1	96,7	68,8
2012	101,8	97,9	126,6	127,8	83,4	81	81,6	60,5
2013	93,6	88,6	120	124,1	72,1	79,2	76,1	60,5
2014	93,2	89,4	121,3	117,4	70,7	83,7	75,3	64,8
2015	91,9	87,9	119,4	113,5	70,3	90	72,4	96
2016	91,3	88,3	114,5	111,9	68,6	95	71,5	72,1
2017	92,4	88,9	112,5	107,9	70,2	98	75,8	77,8
2018	93,7	92	111,6	104,5	70	98,7	79,6	79,7
2019	94,4	93	113,2	98,1	70,6	98,9	84,5	87,2
2020	90,8	98	98,1	90,6	82,5	77,6	83,2	83,9
2021	99,9	100	99,8	99,9	100,3	99,9	98,9	99,6
2022	103,2	97,4	103,1	98,1	108,5	102,6	111,5	113,2
2023	99,8	94,4	102,3	99,9	104,4	103,8	112,9	112,7
2024	98,3	96,4	102,5	93,1	110	102,7	101,4	109,4

Kaynak: Yunanistan İstatistik Kurumu (ELSTAT)

ELSTAT tarafından güncellenmiş 2021 yılı baz alınarak hazırlanan perakende ticaret endeksi verilerine göre; 2020 yılında pandeminin etkisiyle bir önceki yıla göre %4'e varan düşüş görülmüş perakende ticaret endeksi 90,8 olarak gerçekleşmiştir. 2021 ve 2022 yıllarında artışa geçen perakende ticaret endeksi sırasıyla 99,9 ve 103,2 olmuş; 2023'te ise 99,8'e gerilemiştir. Özellikle eczacılık, kitap-kırtasiye ve mobilya-elektrikli eşyalarda Covid-19 pandemisinin etkisiyle 2020 yılında başlayan yükseliş 2023 yılında da devam etmiş, 2024 yılında ise ufak düşüş göstermişlerdir.

ELSTAT tarafından en son açıklanan verilere göre; aylık bazda Ocak 2025 perakende ticaret genel endeksi, Ocak 2024'e göre %2,5 artarken, Aralık 2024'e göre %18,4 azalmıştır.

Yunan İstatistik Kurumu'nun 2023 yılı son çeyreği verilerine göre; ülkede toptan ve perakende ticarette çalışanların sayısı toplam 1 milyon 879 bini bulmakta olup, bu rakam diğer sektörlerle beraber toplam çalışan sayısı içerisinde %36.8'e tekabül etmekte ve istihdamın en önemli parçasını oluşturmaktadır.

Ülkede perakende pazarının en önemli şirketleri arasında Sklavenitis, AB Vassilopoulos S.A., Lidl, Jumbo Hellas S.A., Metro S.A., Masoutis, Galaxias, Atlantic S.A., Praktiker Hellas, Zara Hellas S.A., H&M, Plaisio Computers, Public, Kotsovolos, Hondos Center ve Notos Com Holdings S.A. sayılabilir.

Madencilik

Yunanistan mineraller bakımından oldukça zengin bir ülke olup, dünya çapında ve Avrupa'da perlit, bentonit, manyezit ve boksitin en önemli tedarikçilerindendir. World Mining Data (Dünya Madencilik Verisi) 2024 yılı Raporu'nda açıklanan 2022 yılı verilerine göre, perlitte dünya çapında üretici 14 ülke arasında Türkiye'nin ardından 2., bentonitte 47 üretici ülke arasında 6., manyezitte 22 üretici ülke arasında 9. ve boksitte 29 üretici ülke arasında Türkiye'den hemen sonra 13. sırada yer almaktadır. Alüminyum (27.sıra), kurşun (31.sıra), çinko (41.sıra), nikel (23.sıra), sülfür (34.sıra), altın (68.sıra), gümüş (33.sıra), alçıtaşı (32.sıra), linyit (13.sıra) ülkede bulunan değerli madenlerdir.

Ülkede madencilik anayasal güvence altındadır. Maden sanayi başlıca, 210/1973 sayılı Maden Kanunu ve 12050/2223/2011 sayılı Madencilik ve Taşocakları Yönetmeliği ile düzenlenmektedir. Madenciliğin çevresel boyutu ise AB'nin çevresel etkiler ve ormancılık düzenlemeleri çerçevesinde ele alınmaktadır. Bu bağlamda Yunan madencilik mevzuatı, özel kişi ve kuruluşların madencilik faaliyetlerine izin vermekte ve ilk müracaat edene imtiyaz hakkı önceliği sağlamaktadır.

Maden hakkı madencilik araştırmalarının akabinde verilir. Maden Kanunu'nun 20. maddesine göre; maden arama lisansı AB üyesi olmayan vatandaşlara ya da şirketlere verilmez. Bununla birlikte, sahibinden maden arama hakkı devralınabilir ya da kiralanabilir.

Madencilik hakkı, Cumhurbaşkanlığı Kararı ile tapuda kayıtlı gerçek ve tüzel kişilere verilmektedir. Madencilik hakkı normal şartlarda 50 yıl olup, ilgili Bakanlık kararı ile tercihen iki kere 25 yıl uzatma verilebilir.

Enerji ve imalat sektörü içinde değerlendirilmesi nedeniyle, madencilik sektörünün GSYİH içindeki payı net olarak hesaplanamamaktadır. Bununla birlikte, sektörün Yunanistan ekonomisine önemli katkıda bulunduğu ve GSYİH'nın neredeyse %3'ünü oluşturduğu söylenebilir. Sektör çimento, enerji sektörü, (alüminyum, nikel vb.) demir dışı metaller, paslanmaz çelik endüstrisi vb. gibi birincil endüstriler için gerekli hammaddeleri sağlamaktadır. Ülkenin maden endüstrisi ve büyük metalurji tesislerinin tahmini satışları toplamları yıllık yaklaşık 2 milyar avrodur. Yunanistan'daki madenler ve taş ocaklarında yaklaşık 20.000 kişi istihdam edilmekle birlikte, ülkedeki metalurji tesisleri ve dolaylı olarak madencilikle bağlantılı işlerde yaklaşık 80.000 kişi faaliyet göstermektedir. Kural olarak bu hammaddeler çıkarıldıkları bölgelerde işlendiğinden, sektör esasen bölgesel kalkınmaya önemli katkı sağlamaktadır.

Resmi kayıtlarda ülkenin %22'lik bölümünün ormanlarla kaplı olduğu görülmekle birlikte, son yıllarda sıkça rastlanan orman yangınları nedeniyle bu oranın %17'lere kadar düştüğünü gösteren araştırmalar bulunmaktadır.

Enerji

Yunan elektrik piyasası AB Üçüncü Enerji Paketi, "Hedef Model"in uygulanması ve Enerji Borsası'nın düzenlenmesi ile Yunanistan'ın uluslararası kreditörleriyle anlaşıldığı üzere, Ekonomik Uyum Programları tarafından üstlenilen yükümlülüklere uyulması bağlamında halen temel bir dönüşüm sürecindedir.

Ülkenin enerji mevzuatının ana unsurları: a) 4001/2011 sayılı Enerji Çerçeve Kanunu; b) Enerji Borsasının kuruluş ve işleyişini düzenleyen 4512/2018 sayılı Kanun ile 4425/2016 sayılı Kanun (Enerji Borsası kanunu); c) 4389/2016 sayılı çeyrek dönem vadeli elektrik iletim ürünleri ihalelerini düzenleyen Kanun, kısaca 'NOME Kanunu'dur.

Yunan Enerji Ekonomisi Derneği - HAEE'ye göre; Yunan enerji sektörü, büyük ölçüde 70'lerin petrol krizinden sonra elektrik üretimi için stratejik olarak seçilen linyit ve türevleri geleneksel yakıtların yüksek miktarda tüketildiği bir yapı arz etmektedir. Ayrıca, Yunan enerji sektörü büyük oranda ham petrol, petrol ürünleri ve doğalgaz ithalatına bağımlıdır. Bu bağlamda nihai enerji tüketimi açısından doğalgaz talebinde yaşanan artış, çevre dostu enerji tüketimine geçiş sürecini desteklemektedir.

2021 yılı Aralık ayında yayımlanan Kanunla ülkenin linyitten tamamen arındırılması süreci başlamıştır. Buna göre Batı Makedonya'da bulunan 6 adet linyit yakıtlı elektrik santralinden ilk olarak 2024 yılı sonunda Agios Dimitrios Termik Santrali'nin 1 ve 2 numaralı üniteleri, sonrasında Florina'daki Megalopolis Termik Santrali'nin 4 numaralı ünitesi ve Meliti kapatılmıştır. 2025 yılında Agios Dimitrios'un kalan ünitelerinin 3, 4 ve 5 numaralı; 2026'da da görece çok daha yeni ve maliyetli olan Ptolemaida 5 ünitesinin kapatılması beklenmektedir. Buna karşılık DEİ rüzgâr ve güneş enerjisi alanında büyük yatırım projelerine odaklanmıştır.

Nitekim doğalgaz, yenilenebilir enerji kaynakları ile birlikte, Yunanistan'da son yıllarda elektrik üretiminde linyitin yerini giderek daha fazla almaktadır. HAEE'nin Yunanistan Enerji Piyasası 2024 raporuna göre, 2024'te Yunanistan'ın enerji sektörü, fosil yakıtlardan uzaklaşma yönündeki küresel eğilimlerle uyumlu bir şekilde sürdürülebilirlik ve dayanıklılığa doğru dönüşümünü devam ettirmektedir. Bu alandaki gelişmelere rağmen, artan yenilenebilir enerji kaynakları yatırımlarıyla dengelenmiş fosil yakıt bağımlılığı hala sürmektedir. Yükselen AB karbon fiyatları, Yunanistan'ın yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretiminde lider olmasıyla karbonsuzlaşmayı teşvik etmektedir. Doğal gaz, Yunanistan'ın Rusya'dan ithalata olan bağımlılığını azaltmak ve bölgesel bir enerji merkezi olmak için LNG kapasitesini artırmasıyla önemini korumaktadır.

Öte yandan, hidrojen ve açık deniz rüzgâr enerjisi Yunanistan'da en umut verici yenilenebilir enerji teknolojileridir. Hidrojen elektroliz pazarının 2022-2030 döneminde patlama yaşaması; bu dönemde hidrojen kullanımının çimento ve çelik endüstrisi gibi sektörlere odaklanacağı öngörülmektedir. 2021 yılında açık deniz rüzgâr enerjisi sektörü bir önceki yıla göre %48 artışla dünya çapında en yüksek büyümeyi göstermiştir. Yunanistan 2030 yılına kadar 2 GW kapasiteli açık deniz rüzgâr santrali kurmayı hedeflemektedir.

Yenilenebilir enerji kaynaklarının sistemde yaygınlaşması ve enerji verimliliğindeki iyileşme Yunanistan'ın AB politikaları ile uyum çabasını da ortaya koymaktadır. Yunanistan'da enerji sektörü brüt katma değere ve istihdama katkısı açısından diğer pek çok AB ülkesinden daha ileri durumdadır. Elektrik üretimi, iletimi, dağıtımı, sunumu ve ticareti toplam ekonominin brüt katma değerinin %2'sini oluşturduğu için, elektrik sektörü Yunanistan'da kilit bir sektör olarak kabul edilmektedir. HAEE Raporu'na göre, bu oran AB27 ülkelerinde ortalama %1,8'dir.

Yunanistan'da elektrik piyasası 2007 yılında özelleştirilmiştir. Bununla birlikte, piyasada gerçek anlamda bir rekabetten bahsetmek güçtür. Zira Yunanistan Kamu Enerji Şirketi (DEİ), piyasanın

%77,5'ini elinde tutmaya devam etmektedir. Diğer yandan, ülkenin toptan doğalgaz piyasası 2017 yılında, perakende doğalgaz piyasası ise 2018 yılında serbestleşmiştir. Yunan doğalgaz piyasası, hâlihazırda ithalata ve üçüncü kişilerden doğalgaz tedarikine imkân sağlayan düzenlemeleri içermektedir.

Yunanistan toplam enerji ihtiyacının yaklaşık %70'ini ithal etmekte olup, enerji alanında dışa bağımlı bir ülke konumundadır. Nitekim Yunanistan'ın elektrik enerjisi ithalatı yaptığı ülkelerden biri de Türkiye'dir. Ülkede ham petrol üretimi de bulunmadığından, ülkenin ham petrol ihtiyacı ithalatla sağlanmaktadır. Petrol ve petrol ürünlerinde bağımlılık oranı yaklaşık %98 olup kömür ve linyit gibi katı yakıtlarda yaklaşık %4,8'dir. Yunanistan, doğalgaz ihtiyacının tamamını ithalat yoluyla karşılamaktadır. Bu nedenle enerji sektörü, Yunanistan'ın dış ekonomik ve ticari ilişkilerinde pozitif zemin kazanma arzusunda olduğu bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle Yunanistan, özellikle Doğu Akdeniz'de ve Girit adasının güneyinde sismik doğalgaz arama faaliyetlerini son dönemde yoğunlaştırmaktadır. Ülkenin enerji ihtiyacı istikrarlı bir şekilde artmaya devam etmekle birlikte, kişi başına tüketim açısından AB ülkeleri arasında alt sıralarda yer almaktadır.

Yunanistan'da enerjiyle bağlantılı vergiler özellikle son on yıldır artmaktadır. Bu vergiler tüketimi yeşil enerji kaynaklarına yönlendirme açısından bir sonuç doğurduğu gibi hükümet için ciddi bir gelir kaynağı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda son yıllarda Yunanistan'daki petrol fiyatları AB ortalamasının yaklaşık %25-30 üzerinde seyretmektedir. HAEE'e göre, yenilenebilir enerji kaynaklarının brüt elektrik tüketimindeki payı -Covid-19 salgınından etkilenmiş olmakla birlikte- 2025 yılında %46'ya erişecektir.

Yunanistan, Güneydoğu Avrupa'da veri merkezleri için bir üs olma niyetinde olup, Microsoft, Google ve Amazon gibi küresel liderler ülkeye yatırım yapmaya çekerek kendisini Avrupa, Orta Doğu ve Afrika (EMEA) bölgesindeki veri trafiği için bir geçit olarak konumlandırmaya çalışmaktadır. Yunan hükümeti, hem dijital dönüşüm hem de enerji altyapısındaki reformlar aracılığıyla bu yöndeki gelişmeleri aktif olarak desteklemektedir. Ülke ayrıca, planlanmış deniz altı kablo altyapıları ile de Avrupa'nın dijital ve enerji transmisyonuna entegre olmaya çalışmaktadır.

Şubat 2022'den beri devam eden Ukrayna savaşı nedeniyle batı dünyası ile Rusya Federasyonu arasında cereyan eden ekonomik yaptırımlar silsilesinin bir yansıması olarak ortaya çıkan yüksek enerji maliyetlerinin telafi edilmesinin, doğalgaz ithalatının azalması nedeniyle enerjide dışa bağımlılık oranını daha da düşürmesi beklenmektedir. Enerji verimliliğindeki iyileştirmeler, yenilenebilir enerjiye yapılan büyük yatırımlar ve çeşitlendirmeler, Yunanistan'da enerji ithalatını azaltmada orta vadede kilit faktörler olacaktır.

Yine HAEE Raporu'nda yer alan geleceğe yönelik öngörülerde, Yunanistan'da brüt enerji tüketiminin 2040 yılına kadar 22 bin ktoe (kiloton eşdeğer petrol) altına düşmesi; yenilenebilir enerji kaynakları payının da kademeli olarak petrol ürünlerinin payını aşması beklenmektedir.

Yunanistan için gaz dağıtım şebekeleri, adalar bağlantıları, Y.E.S. geliştirme ve yeni enerji santralleri dâhil (ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere) 17,5 milyar avroluk büyük enerji yatırımları açıklanmış olup; 2030 sonuna kadar bu yatırımların faaliyete geçmesi planlanmıştır. Yunanistan 2.0 - Ulusal Kurtarma ve Dayanıklılık Planı (NRRP) çerçevesinde, söz konusu fonun

6,2 milyar avrosu *yeşil dönüşüm* yatırımları için kullanılacaktır. Bahse konu Plan yeşil teknolojiler, biyolojik çeşitlilik, enerji verimliliği, bina yenileme, enerji güvenliğinin korunması, döngüsel ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma yatırımlarını içeren 48 projeyi içermektedir.

2030 yılına kadar Yunan Adalarında sürdürülebilir kalkınmayı, yeşil ekonomiyi, enerji özerkliğini ve dijital yeniliği teşvik etmeyi hedefleyen "GR-eco Islands" Ekolojik Yunan Adaları Planı, Yunan adalarına yenilenebilir kaynaklardan enerji üretimi yoluyla adaların ulusal elektrik tedarik ağından bağımsızlaştırılmasını amaçlamaktadır. Bu bağlamda Güney Ege'deki Herke (Chalki) adası ülkenin ilk GR-eco adası olarak seçilmiş olup, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının artırılması, dijital altyapının oluşturulması, enerji etkinliğinin promosyonu, e-mobilite ve ulaşımın elektrikli hale getirilmesi, tarım ve turizmde yeşil dönüşüm gibi amaçların adada gerçekleştirilmesi beklenmektedir.

Yunanistan'da enerji sektörü, 2023 yılında yeniden yapılandırılan Yunan Enerji, Atık ve Su Düzenleme Kurumu (RAEWW) tarafından düzenlenmektedir. Mevcut yasal düzenlemelere göre, elektrik enerjisi üretim lisansları RAEWW tarafından 4001/2011 sayılı Kanun (RG-179/2011 1.baskı) ve Elektrik Üretim ve Tedarik Lisansları Yönetmeliği (Resmi Gazete B '1498 / 8.12.2000) hükümleri çerçevesinde düzenlenmektedir.
Yine elektrik tedarik lisansları da, 4001/2011 sayılı Kanun'un (RG-179/2011 1.baskı) 132. maddesi uyarınca RAEWW tarafından düzenlenmektedir. RAEWW ayrıca, lisanslarda değişiklik yapmaya ve lisans iptallerine de yetkili kurumdur.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Ticaretinin yarısından fazlasını AB üyeleri ile yapmakta olan Yunanistan'da devletin ekonomideki payı %40 seviyesindedir. Sanayinin bir çok dalındaki oligopol yapı nedeniyle pazara giriş ve tutunmada zorluklar çekilebilmektedir. Dünya Bankası'nın yayımlamayı bıraktığı İş Yapma Kolaylığı Raporu yerine 50 ülkeyi kapsayacak biçimde ilk defa 2024 Ekim ayında yayımladığı İş Yapmaya Hazırlık Endeksi (B-READY) içerisinde Yunanistan'a da yer verilmiştir. Buna göre Yunanistan'da mevzuatın -yani "kurumsal çerçevenin bütünlüğü açısından" %75,6 oranıyla yeterince yüksek bir performansa sahip olduğu, fakat %58,98 oranındaki operasyonel verimlilik puanı ile yasaların etkin bir şekilde uygulanamadığı; bu çerçevede, adaletin tesisi konusunda yaşanan gecikmelerin ekonomik büyüme üzerinde olumsuz etkili olduğu Dünya Bankası tarafından ifade edilmektedir. İş kurma (business entry) süreçleri bakımından 50 ülke arasında neredeyse mükemmel (96.58 puan) bir puanla, Singapur'un da önünde ilk sırada yer almasına karşın Yunanistan -varlıkların tasfiye süreçlerindeki gecikmeler dahil- şirket iflaslarında vasatın altında yer almaktadır. Yunanistan'ın ikinci en düşük performans gösterdiği alan ise 56,02 puanla vergilendirme alanıdır. Rapora dair ayrıntılara (*https://www.worldbank.org/en/businessready*) bağlantısından erişilebilmektedir.

Türk iş insanları için Yunanistan piyasasına giriş sabır isteyen görece zorlu bir süreçtir. Son yıllarda ülkemiz ile Yunanistan arasında ticaret hacmi siyasi dalgalanmalara dayanıklı biçimde gelişimini sürdürmekte olup, ihracatımızdaki ürünler giderek çeşitlenmekte ve ticaret fazlamız artış göstermektedir.

Kimi zaman Avrupalı, kimi zaman Hristiyan Ortodoks, kimi zaman ise Akdenizli kimliği öne çıkan Yunanistan'daki iş alışkanlıkları ve iş yapma kültürü ile Türkiye arasında benzerlikler bulunabilmektedir.

Yunan firmalar ile iş toplantıları için zorunlu hallerde kısa zaman öncesinde randevulaşmak mümkün olsa dahi genel olarak toplantı programlarının makul bir süre önce planlanması gerekmektedir.

Diğer yandan, KOBİ'lerin çalışma saatlerinde görece karmaşık olan ve geleneksel Yunan çalışma saatlerini yansıtan bir sistem mevcuttur. Buna göre kafe ve restoranlar harici KOBİ'ler pazartesi, çarşamba ve cumartesi günleri 09:00-15:00; salı, perşembe ve cuma günleri 09:00-15:00 ve 17:30-21:00 saatleri arasında çalışmaktadır.

Hükümet serbest piyasa düzenlemeleri çerçevesinde son dönemde pazar günleri işyerlerinin açılması lehinde karar vermiş, bu karar bazı uluslararası zincir mağazalar ve alışveriş merkezleri tarafından uygulanmaya başlanmıştır. Bu doğrultuda, perakende sektöründe haftanın her günü sabah 08:00 ila gece 23:59 saatleri arasında açık olan bazı zincir marketler de mevcuttur. Yine de firmalarımızın iş gezilerini planlarken muhataplarının çalışma saatlerini önceden öğrenmeleri önerilmektedir.

Yunanistan’da, Temmuz ayının ikinci yarısı ile Eylül ayının ilk yarısı arası, yıllık izinlerin genelde kullanıldığı dönemdir. Özellikle Ağustos ayı boyunca kamu ve özel sektörün geneli faaliyetlerine geleneksel olarak kesintisiz bir yaz tatili arası vermektedir. Bu dönemde işletmelere ilişkin temel bilgilerin temini yahut iş randevusu ayarlamak bile imkansız hale gelmektedir. İş hayatının normal akışına dönmesi Eylül ayının ilk haftasında düzenlenen geleneksel Selanik Uluslararası Fuarı - TIF’in ardından mümkün olmaktadır. Bu nedenle şirketlerimizin yaz dönemindeki iş seyahatlerini bu tarihler haricinde planlaması ve özellikle Ağustos ayı boyunca iş amaçlı olarak Yunanistan’dan uzak durmaları önerilmektedir.

Şirketlerimizin iş gezileri ve toplantıları ayarlama konusunda zorluklarla karşılaşabileceği diğer iki dönem, 20 Aralık'tan 6 Ocak'a kadar olan Noel Bayramı tatili ve Mart sonu ila Mayıs başında bir zamana rast gelen ve yaklaşık 2 haftalık bir süreci kapsayan Paskalya Bayramı tatilidir. Ekseriyetle geleneklerine ve kültürüne bağlı olan Yunan toplumu Paskalya'yı aileleri ve arkadaşlarıyla kutlamak için memleketlerine gittiğinden iş insanlarımızın muhatap bulmaları mümkün olmamaktadır.

Olağan trafikte Atina Uluslararası Havalimanı AIA'dan Atina şehir merkezine araç veya taksiyle yolculuk yaklaşık 40 dakika sürmekte olup metro veya otobüsle de şehir merkezine ulaşmak mümkündür. Bununla birlikte, ülkenin kültüründe yer ettiği üzere sıklıkla gerçekleştirilen ve geniş toplum kesimlerinin katıldığı grev ve protestoların ticari hayatın akışı üzerinde de doğrudan etkisi olabilmektedir. Bu nedenle firmalarımızın iş programlarını hazırlarken söz konusu olguyu da dikkate almaları, ziyaret planlamalarından önce bu amaçla tesis edilen Apergia (Grev) adlı web sayfasına göz atmaları önerilmektedir.

Yunanistan'da yüz yüze ve şahsi iletişim kurmaya büyük önem verilir. Bu sebeple ülkede bir temsilci, yerli ortak ya da distribütör aracılığıyla dahi olsa fiziksel bir ticari varlığın bulunması, muhatap firmalar ve potansiyel alıcılar nezdinde olumlu etki yapmaktadır.

İş ilişkilerinin başlaması için Yunan tarafının karşısındakini kişisel olarak tanıma gayreti içinde olduğunun hatırdan çıkartılmaması gerekmektedir. Başarılı bir ilişkinin kurulabilmesi için tarafların samimi olması büyük önem taşımaktadır. Yunan toplumunun yarısının Anadolu ile tarihsel ve kültürel bağları mevcut olup sosyal ilişkilerde bu hususlar üzerine açtıkları bahislere tarafsız biçimde ilgi gösterilmesi, bu noktada farklılıklar yerine benzerliklere odaklanılması samimi ilişkilerin tesisini kolaylaştırmaktadır. Bu ülkede eğlence, iş ilişkilerini pekiştiren bir unsur olarak kabul görmektedir. İş ilişkileri yavaş seyredebilmektedir; bu açıdan sabırlı olunması ve karşı tarafı rahatsız edecek şekilde ısrarcı olunmaması önerilmektedir. Yunan iş insanları, iş görüşmelerinde oldukça tecrübeli olup pazarlık yapmayı sevmektedir. Karar alma süreçleri şirketin en üst düzeyinde gerçekleşmektedir.

Yunanistan’da toplumun eğitim seviyesi görece yüksek olup iş insanlarının büyük bir çoğunluğu akıcı fakat Yunan milletine özgü bir aksanla İngilizce konuşabilmektedir. Bu bağlamda toplantı, görüşme veya haberleşme için sunulacak materyallerin İngilizce ile birlikte mümkünse Yunanca hazırlanması hem iletişimi kolaylaştıracak hem de Yunan tarafında bir hoşnutluk yaratacaktır. İkili yazışmalarda sıklıkla İngilizce kullanılmakta olup nadiren Türkçe kullanımına da rastlanmaktadır.

İhracatçımızın Yunan muhatapları ile ilişkilerinde dikkat etmesi gereken hususların başında özellikle ödeme ve teslim koşulları gelmektedir. Ekonomik kriz döneminde hayata geçirilen sermaye kontrolü uygulaması 2019 yılında tamamen sona ermiş olmasına rağmen, iş adamlarımızın Yunan ithalatçı firmanın güvenilirliği konusunda sağlıklı fikir sahibi olmadan açık hesap yöntemi ya da çek ve senet ile çalışmaktan kaçınmasında yarar görülmektedir.

İhracat ve ithalatçılarımız için diğer bir önemli husus, Yunan hukuk sisteminin işleyişidir. Yunan mahkemelerinde açılan bir hukuki dava ortalama 4 yıl sürmektedir. Ağır işleyen adaletin ülke ekonomisi üzerinde pek çok olumsuz etkileri olmaktadır. Özellikle sözleşme güvenirliğinin sağlanamadığı durumlarda uluslararası ticaretin de sekteye uğraması kaçınılmazdır. Ekonomik krizin etkisiyle, Yunan mahkemelerinde dava sayısı hızla artarken, eleman yetersizliği ve teknolojik eksiklikler nedeniyle davaların karara bağlanması daha da uzun zaman alır olmuştur. 2020 yılı başlarında ortaya çıkan Covid-19 pandemisi ise, hâlihazırda mevcut geciken adalet sorununu daha derinleştirmiştir. Yunanistan uluslararası derecelendirme kuruluşlarının ülkeye yatırım değerlendirmesinde, adalet mekanizmasında yaşanan gecikmeler nedeniyle düşük not almaktadır.

Para Kullanımı

2019 yılı Ağustos ayı itibariyle ülke genelindeki sermaye kontrolleri tamamen sonlandırılmıştır. Ayrıca, yeni banka hesabı açmaya ve mevcut hesaplara yeni hesap kullanıcıları eklemeye ilişkin kısıtlamalara da son verilmiştir. Avro Bölgesinde yer alan Yunanistan'da uluslararası gözetim altında ve devamında pandemi sürecinde bankacılık sektörü önemli ölçüde iyileşmiş olup Yunan bankaları dış şoklara karşı geçmişe göre daha iyi bir konumdadır.

Yaşanan mali kriz ülkede kredi ve banka kartı kullanımının yaygınlaşmasına imkan sağlamıştır. Nitekim hâlihazırda işletmelerde bulunan POS terminal sayısı krizin en derin yaşandığı 2015 yılına göre iki kattan fazla artış göstermiştir. Covid-19 pandemisi nedeniyle 2020 yılından itibaren gerek getirilen düzenlemelerin etkisiyle, gerek sağlık tedbirleri nedeniyle çevrimiçi alışverişin artması sonucu nakit kullanımı yerini neredeyse tamamen banka kartlarına bırakmıştır. Yunan hükümeti, 2024 yılında yürürlüğe giren bir uygulama ile vergi kaçakçılığını önlemek üzere, pazar yerlerinde dahi POS cihazı kullanımını zorunlu hale getirmiştir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Yunanistan'a giriş yapacak olan umuma mahsus pasaport sahibi T.C. vatandaşlarının Türkiye'deki Yunan konsolosluklarından acenta aracılığıyla vize alması gerekmektedir. Buna karşın hususi, hizmet ve diplomatik pasaport sahipleri vizeden muaftırlar.

Yunanistan bir Schengen ülkesi olmakla, Schengen vizesi almış olan vatandaşlarımıza turist olarak (180 günde 90 güne kadar) vermektedir. Ayrıca, Schengen sistemine dâhil AB ülkelerinde ikamet eden oturma ve çalışma izni sahibi T.C. vatandaşları, Yunanistan'dan geçişlerinde vizeden muaf tutulmaktadırlar. Bununla birlikte, Yunanistan havaalanlarını kullanarak transit geçiş yapacak umuma mahsus pasaport sahiplerinin de Schengen vizesi alması gerekmektedir.

İş insanlarımızın, son dönemde Şengen vizesi almak üzere diğer AB ülkelerinde olduğu gibi Yunanistan konsolosluklarına başvuruda da sıkıntı yaşadıkları görülmektedir. Bunun vatandaşlarımızın artan vize başvuruları nedeniyle iş yoğunluğunun artmasının yanı sıra AB göç politikalarından da kaynaklandığı anlaşılmaktadır. İş insanlarımızın vize başvurularını Yunan iş ortaklarından bir davet mektubu alarak yapması, mümkünse ziyaret gerekçelerini açıklayan bir dilekçe kaleme alması ve iltica niyetinin olmadığını kanıtlayacak belgeler eklemesi vize işlemlerinde kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca vizelerin amacına uygun olarak kullanılması, iş insanlarımızın Schengen alanına sonraki vize başvurularının olumlu değerlendirilmeleri hususunda büyük önem arz etmektedir.

Yunanistan'ın 2012 yılında başlattığı pilot vize uygulaması, vize konusunda önemli bir gelişmedir. 2019 yılı yazı da dâhil olmak üzere aralıksız devam etmiş olan pilot vize uygulaması ile Ege'de bulunan ve ülkemize yakın olan bazı Yunan adalarına kısa süreli turistik geziler için girişler kolaylaştırılmıştır. Bu mahiyette, Kapıda Vize olarak adlandırılan T.C. vatandaşlarına özgü yeni kapıda (ekspres) vize programı ile Türkiye'ye komşu Yunan adalarına vize verilmesi uygulaması 2025 yılı için de yürürlüğe konulmuştur. Nisan ayı itibariyle başlatılan kapıda vize uygulaması Midilli, Sakız, Sisam (Samos), Rodos, İstanköy (Kos), İleriye (Leros), Limni, Kelemez (Kalimnos), Meis (Kastelorizo), Sömbeki (Simi), Batnoz (Patmos) ve Semadirek (Samothraki) adalarını kapsamaktadır.

Yunanistan'ın T.C. vatandaşlarına yönelik uyguladığı *vize rejimi* ile ilgili olarak, ikili ilişkilerimizdeki hassasiyetlere ilişkin önemli bilgilerin de yer aldığı Dışişleri Bakanlığımızın ilgili web sayfası incelenmelidir.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Yunanistan'da kamu kurumları hafta içinde hizmet sunmakta olup, yaz dönemi mesaisi 07:30-14:30 saatleri, kış dönemi mesaisi ise 08:00-15:00 saatleri arasındadır. Özel şirketlerde mesai saatleri 09:00-17:00 arasındadır. Bankalar, hafta içi 08:00-14:00 saatleri arasında müşteri hizmeti sunmaktadır.

Öte yandan, Yunan halkı aşağıdaki resmi tatil günlerini hafta sonları ile birleştirebilmekte ve sene içinde birkaç defa birer haftalık izinler kullanabilmektedir. Bu nedenle Paskalya ve Noel dönemlerinde iş ve ticaret yaşamında gecikmeler yaşanabilmektedir. Ülkenin 2024 yılındaki resmî tatil günleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

Ülkenin Resmi Tatil Günleri (2025)

1 Ocak 2025	Çarşamba	Yılbaşı
6 Ocak 2025	Pazartesi	Ortodoks Yılbaşı (Epifani)
3 Mart 2025	Pazartesi	Temiz Pazartesi (Kathara Deftera) *(tarihi her yıl değişmektedir)*
25 Mart 2025	Salı	Yunan Bağımsızlık Günü, İsa'nın Meryem'e Müjdesi
18-21 Nisan 2025	Cuma-Pazartesi	Ortodoks Paskalya Yortusu *(tarihleri her yıl değişmektedir)*
1 Mayıs 2025	Perşembe	İşçi Bayramı
9 Haziran 2025	Pazartesi	Kutsal Ruh Yortusu *(tarihi her yıl değişmektedir)*
15 Ağustos 2025	Cuma	Meryem Ana'nın Göğe Yükselişi
28 Ekim 2025	Salı	Hayır (Ohi) Bayramı
25-26 Aralık 2025	Perşembe-Cuma	Noel Bayramı

Yerel Saat

Yunanistan'ın saat dilimi kış döneminde UTC +2.00'dir. Mart ayının son pazar gününden itibaren Ekim ayının son pazar gününe kadar ülkede yaz saati (UTC +3.00) uygulamasına geçilmekte, böylece Yunanistan kış döneminde Türkiye'den +1 saat farklı zaman diliminde iken, yaz döneminde aynı saat dilimine geçilmektedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Yabancı yatırımcılar Yunanistan'da bir şirket kurmak istediklerinde, limited, anonim ya da özel sermayeli şirket (I.K.E.) türlerinden birini seçerek 3. ülkedeki mevcut bir şirketin Yunanistan'da iştirakini kurmak ya da şubesini açmak veya doğrudan şirket kurmak yollarından birini tercih etmektedirler. Ticari şirket kuruluşu, şirketin Γ.Ε.ΜΗ. (G.E.MI) adı verilen Genel Ticaret Siciline kaydı ile tamamlanmakta, böylece şirket Yunan mevzuatına tâbi bir tüzel kişilik kazanmaktadır.

Anonim Şirket (A.E.)
Anonim şirketler (Société Anonyme), Yunan mevzuatında halen yürürlükte olan 4548/2018 sayılı Kanun'la değişik 2190/1920 Sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. İlgili Kanun uyarınca anonim şirketler ticari hükmi şahıs (tüzel kişi) statüsünde olup hissedarlarının dağıtılan kâra katılma hakkı bulunmaktadır. Bununla birlikte, hissedarların sorumluluğu hisseler üzerinde gösterilen sermayeye yaptıkları katkı payı ile sınırlıdır.

Anonim şirketlerde asgari sermaye miktarı 25.000 avrodur. Ancak faaliyet konusuna bağlı olarak kuruluş sermayesi miktarı artış gösterebilmektedir.

Anonim şirketler belirli süreli ya da süresiz olarak kurulabilir. Anasözleşmesinde süre belirtilmemesi halinde, anonim şirket belirsiz süreli kurulmuş sayılır.

Yunanistan'da tek hissedarlı anonim şirket kurmak mümkündür. Bu takdirde şirket unvanında "*Tek Hissedarlı A.Ş.*" (Μονοπρόσωπη - Monoprosopi A.E.) ibaresinin yer alması zorunludur.

Anonim şirket kurucu ortağı gerçek ya da tüzel kişi olabileceği gibi, yerli ya da yabancı da olabilir. Anonim şirketin yabancı hissedarlarının Yunanistan'da vergi numarası alması gerekmektedir. Şirket, Yönetim Kurulu ve Genel Kurul tarafından idare edilir. Şirket Yönetim Kurulu'na Avrupa Birliği üyesi olmayan bir ülkeden üye atanabilmesi için, bu kişinin Yunanistan'da ikamet izni bulunması önkoşul olarak aranmaktadır. Ayrıca, yabancı müdür ya da temsilcinin ilgili vergi dairesine kaydedilerek bir vergi numarası edinmesi gerekmektedir. Anonim şirketlerde en az 2 denetçi bulundurma zorunluluğu vardır.

Anonim şirketlerin yıllık mali tabloları, yönetim kurulu üyelerinin atamaları, şirket anasözleşme değişikliği gibi belli türde kararlarının ilanı zorunludur.

Anonim şirket anasözleşmesinde, şirket merkezi olarak en azından Yunanistan'da bağlı olduğu belediyenin yer alması gerekmektedir. Anonim şirketin Yunanistan'ın başka bölgelerinde ya da yurtdışında şubeleri ve acenteleri bulunabilir.

Limited Şirket (E.P.E.)
Limited şirket, Yunan mevzuatında değişik 3190/1955 sayılı kanunla düzenlenmiş, daha ziyade KOBİ'ler için öngörülmüş şirket tipidir. Limited şirketlerde sınırlı sorumluluk esası geçerlidir.

Yunanistan'da limited şirketler tek ya da çok ortaklı kurulabilmektedirler. Limited şirketlerde asgari kuruluş sermayesi 1 avro olup tek ortaklı bir limited şirketin sermayesi 1 avro dahi olabilmektedir. 4872/2021 sayılı yasa ile Limited şirketlerde süre şartı kaldırılarak, süreli ya da süresiz kurulabilecekleri yönünde yeni bir düzenleme yapılmıştır.

Limited şirketler, ortaklar kurulu ve müdür/müdürler tarafından yönetilir. Limited şirketlerde şirket ortağının yabancı gerçek ya da tüzel kişi olması ya da müdür ya da temsilcilerin yabancı olması halinde, bu kişilerin ilgili vergi dairesine kaydolarak, vergi numarası alması zorunludur. Aynı şekilde AB üyesi olmayan ülke vatandaşlarının Limited şirket müdürü ya da temsilci atanabilmesi için Yunanistan'da ikamet etme hakkını kazanmış olması gerekmektedir. Bu, yabancı kişinin müdür olarak atanmasından önce gerekli olan bir önkoşuldur.

Özel Sermayeli Şirket (P.C.C. - I.K.E.)

Yunanistan'da, ülkeye daha çok yabancı sermaye çekmek amacıyla şirket kuruluşlarını kolaylaştırmak üzere alternatif bir şirket türü olarak Özel Sermayeli Şirket (I.K.E.) türü 4072/2012 sayılı Kanun ile yürürlüğe konmuştur.

I.K.E. özel sermayeli bir şirket türü olup, şirket hisselerinin halka arzı söz konusu değildir. Bu şirket türü, 1 avro asgari sermaye ile çok kısa sürede kurulabilmektedir. Bu noktada sermaye şartının bulunmamasının, A.E. türü şirketlere göre daha düşük ödeme gücü ve kredi notu anlamına geldiği göz ardı edilmemelidir. Diğer yandan, I.K.E. türü şirket kuruluş maliyetleri ve işletme masrafları diğer şirket türlerine göre daha düşüktür. Özel sermayeli şirketler bir ya da birden çok gerçek ya da tüzel kişi ile kurulabilir ya da tek hissedarlı hale dönüşebilir.

Özel sermayeli şirketlerin sermaye ödemesi, yıllık mali tabloların tasdiki gibi belli türde kararlarının ilan zorunluluğu vardır.

I.K.E. tipi şirketlerin başlangıçta 12 yıllığına kurulabileceğine ilişkin düzenleme, 4872/2021 sayılı yasa ile belirli ya da belirsiz süreli kurulabilecekleri yönünde değiştirilmiştir. I.K.E.'nin yöneticileri sadece gerçek kişiler olabilir ve bu kişiler belirli süreli ya da süresiz atanabilirler.

Kişisel Sınırsız / Sınırlı Ortaklık (O.E. ve E.E.)
Bu iki şirket türü şahıs şirketi mahiyetinde olup, ortakların Yunanistan veya diğer AB üyesi ülkelerin vatandaşı yahut oturma iznine sahip üçüncü ülke vatandaşı olması gerekmektedir.

Şubeler
Yunan mevzuatı uyarınca, bir yabancı şirketin Yunanistan'da şube açması mümkün olup, yabancı bir Anonim şirketin Yunanistan'daki şubesi 2190/1920 sayılı kanun uyarınca anonim şirket şubesi, yabancı bir limited şirketin şubesi ise 3190/1955 kanun uyarınca limited şirket şubesi olarak genel ticaret siciline (G.E.MI) kaydedilir. Sicile kayıt, yurt dışındaki ana şirketin anasözleşmesinin yanı sıra Yunanistan'da şube kuruluşuna, şubeyi temsile yetkili kişinin atamasına ve ayrıca şube temsilcisinin Yunanistan'da yerleşik olmaması halinde tebligatları alacak kişinin atamasına ilişkin ana şirket kararlarının tescilini gerektirir.

Şubeler, yetkileri ve yükümlülükleri bir vekâletname ile düzenlenen Şube temsilcileri tarafından idare edilir. Şube temsilcileri yabancı kişilerden atanabilir; ancak bu durumda

yabancı kişinin Avrupa Birliği dışında bir ülkeden olması halinde şube temsilcisi atanmadan önce ikamet ve çalışma izni alınmış olması gerekir. Şube temsilcisi ayrıca ilgili vergi dairesine kayıtla bir vergi numarası almak zorundadır.

Şubeler, finansal ve hukuki olarak ana şirkete bağlıdır. Kendi tüzel kişilikleri olmadığı için şubeler, faaliyetlerini bağlı oldukları yabancı ana şirketin nam ve hesabına yaparlar. Şubelerin faaliyet konusu bağlı oldukları ana şirketin faaliyet konusu ile aynıdır, ancak şube temsilcisinin yetki belgesinde bu konuda sınırlamalar getirilebilir.

Ortak Girişim (Joint Venture)
Yunanistan'da ortak girişim, belirli bir projeyi yürütmek üzere gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulabilir; bununla birlikte tek başına bir tüzel kişiliği haiz değildir. Bir ortak girişim, G.E.MI.'ye tescil edildiğinde hukuki sıfat kazanır ve iflas ehliyeti oluşur. Bu oluşumun Ortak Girişim Anlaşması ile ortaklarının borçlarından müteselsilen sorumlu olmasına karar verilebilir. Ayrıca, sicile kaydedilen ortak girişimler için, komandit ortaklıkları (E.E.) düzenleyen mevzuat hükümleri uygulanır.

Temsilcilik Ofisi
Yabancı şirketler, münhasıran kendi merkezlerine veya yabancı bağlı şirketlere danışmanlık hizmetleri, üretim kalite kontrol hizmetleri, reklam ve pazarlama hizmetleri, bilgi işlem hizmetleri gibi belirli hizmetleri sağlamak amacıyla Yunanistan'da bir ofis açabilirler. Yabancı şirketlerin ofis açabilmesi için Yunanistan Kalkınma Bakanlığı'na başvurarak özel bir ruhsat almaları gerekmektedir.

Yabancı yatırımlar hakkında Yunanistan Dışişleri Bakanlığına bağlı Yatırım ve Ticaret Ajansı - Enterprise Greece'in (*https://www.enterprisegreece.gov.gr/en*) web sayfasından ayrıntılı bilgi temin etmek mümkündür.

Şirket Kurma Prosedürü

Yunanistan'ın şirketler hukukuna ilişkin mevzuatı yerli gerçek ve tüzel kişilerin yanı sıra, yabancı gerçek ve tüzel kişilerin de iş kurmasına izin verecek şekilde düzenlenmiştir. Yunan mevzuatının genel hükmü ülkemiz açısından da geçerli olup, ülkede %100 Türk sermayeli şirket kuruluşuna izin verilmektedir. Bununla birlikte, ülkenin millî güvenliği gerekçesiyle bazı adalarda ve sınır bölgelerinde arazi alımında ve AB üyesi ülkelerin vatandaşları dışındakilere madencilik, denizcilik ve hava taşıma, basın-yayın hizmetleri konusunda ön izin gerekliliği ve kısıtlamalar devam etmektedir.

Yunanistan ekonomik krizin baş gösterdiği 2009 yılından itibaren, ülkeye daha çok yabancı çekebilmek için şirket kuruluş mevzuatında bir takım iyileştirmelere gitmiştir. Bu kapsamda 2011 yılında One Stop Shop - O.S.S. adı verilen *tek merkezden başvuru sistemi* hayata geçirilmiştir. Böylece, kurulacak şirket türüne göre yatırımcıların ticaret odası, noter ya da herhangi bir Vatandaşlık Hizmetleri Merkezi - K.E.P.'e yapacakları başvuru ile işlemin devamının o birim tarafından takibini uygulamaya koymuştur.

Buna ileveten, Yunanistan son dönemde dijital hükümet (digital government) uygulamaları çerçevesinde pekçok alanda olduğu gibi şirket kuruluşunda da dijital başvuruya imkan tanıyan bir platform geliştirmiştir. e-YMS (One-Stop Electronic Service) olarak adlandırılan dijital platform, ilgili kişinin herhangi bir kamu kuruluşuna gitmesine gerek kalmadan kendi şirketini kurabilmesini mümkün kılmaktadır. Bu kapsamda, bir yatırımcı anonim şirket, limited şirket, IKE, ortak girişim türündeki yatırımlarını e-YMS platformu üzerinden dijital olarak yapabilmektedir. Halihazırda bu sistemden faydalanamayan tek yatırım türü, AB dışındaki üçüncü ülkelerde yerleşik şirketlerin Yunanistan'da şube açmasıdır. Konu hakkında (*https://eyms.businessportal.gr*) portalı üzerinden yönlendirici bilgilere erişerek dijital ortamda şirket kuruluşunu gerçekleştirmek mümkündür.

Yunan mevzuatı kapsamında belli başlı yabancı yatırım türleri arasında tamamı yabancı sermayeli şirket kurmak, şube açmak, ortak girişim sözleşmesi çerçevesinde faaliyet göstermek ya da bir ortaklık kurmak yer almaktadır. Yunanistan'da kurulmuş Türk sermayeli bir şirket, bütün ortakları Türk olsa bile Yunan şirketi statüsünde olup Yunan mevzuatına tabidir.

Anonim Şirketlerde asgari sermaye miktarı 25 bin avro iken, Limited Şirketler ile Özel Sermayeli Şirketlerde sadece 1 avro sermaye ile şirket kurulabilmektedir. Şube kuruluşlarında ise sermaye zorunluluğu olmamakla birlikte, finans sektöründe durum farklıdır.

Anonim şirketler; yetkili ticaret odasının *One Stop Shop* birimi (tek temas noktası) ya da elektronik *One Stop Shop* otoritesinin (e-YMS) "Model Anasözleşme"sini kullanarak, ya da *One Stop Shop* otoritesi olarak işlem yapmaya yetkili noterler tarafından kurulabilir. Bir anonim şirket, G.E.MI.'ye kayıtla tüzel kişilik kazanır. Şirket kuruluşunda kullanılacak yabancı belgelerin apostille edilmesi gerekmektedir.

Limited şirketler de Anonim şirketler gibi, yetkili ticaret odasının *One Stop Shop* birimi ya da elektronik *One Stop Shop* otoritesinin (e-YMS) "Model Anasözleşme"sini kullanması ile ya da *One Stop Shop* otoritesi olarak işlem yapmaya yetkili noterler tarafından kurulabilir.

I.K.E. türündeki şirketler, elektronik *One Stop Shop* (e-YMS) sistemindeki Model Anasözleşmeleri kullanmak suretiyle ya da Model Anasözleşmenin kullanılmaması ya da kuruluş sözleşmesinin noter senedi formatı alması gerektiği hallerde *One Stop Shop* yetkisine sahip noter tarafından kurulabilmektedir. Özel sermayeli şirket, ticaret siciline tescil edildiği anda tüzel kişilik kazanır.

Sigorta

Ülkenin sosyal güvenlik sisteminde 2014 yılında kurularak faaliyete geçen Milli Sağlık Hizmetleri Kurumu'nun (E.O.P.Y.Y.) yerini, 4387/2016 sayılı Kanun ile kurularak 1.1.2017 itibariyle faaliyete geçen Birleşik Sosyal Güvenlik Fonu (EFKA) almıştır. EFKA başlıca sosyal güvenlik fonlarını bu tarihten itibaren otomatik olarak bünyesine alarak, Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığının gözetiminde faaliyet göstermek üzere kurulmuştur. Yeni düzenlemeyle ülkede birleştirilmiş bir sosyal güvenlik sistemi oluşturulmuş olup, **gerek işçi gerek serbest çalışanlar sosyal güvenlik primlerini EFKA'ya ödemektedirler.** Bu kapsamda, EFKA bünyesine geçen sosyal güvenlik kurumları Sosyal Sigorta Kurumu (IKA), Birleşik Ücretliler Sigorta Fonu (ETAM),

Basın Yayın Çalışanları Sigorta Fonu (ETAP-MME), Bağımsız Çalışanlar Sigorta Fonu (ETAA), Serbest Meslek Sahipleri Sigorta Kurumu (OAEE), (Çiftçiler hariç) Tarım Sigortaları Kurumu (OGA), Denizcilik Çalışanları Fonu (NAT-KAAN), Banka ve KİT Çalışanları Sigorta Fonu (TAYTEKO), Banka Çalışanları Sigorta Fonu (ETAT) ve Bayındırlık Mühendislik Müteahhitleri Fonu (TSMEDE) şeklindedir.

Yunanistan'da her bireyin AMKA adı verilen bir sosyal güvenlik numarası bulunmaktadır. Bu numara, çalışma ve sosyal güvenlik için gerekli bir kimlik numarası mahiyetinde olup, tüm çalışan, emekli ve aile üyeleri için zorunludur.

Yabancı yatırımcılar için önemli bir diğer husus ise, sosyal sigorta primleridir. Sigorta primleri işçi ve işveren tarafından birlikte karşılanmaktadır. Toplam sigorta primi işveren tarafından kanunen düzenlenmiş dönemde ödenmektedir. 01.01.2025 tarihi itibariyle sosyal sigorta primi işçi payı %13,37, işveren payı ise %21,79 olmak üzere toplam %35,16'dır. Bu oranlar iş kolu, işyeri unsurlarına göre değişiklik göstermektedir.

Sosyal Sigorta Teşkilatı	İşveren Payı (%)	İşçi Payı (%)	**Toplam (%)**
EFKA	21,79	13,37	**35,16**

Bankacılık Mevzuatı

4261/2014 Sayılı Kredi Kurumları Kanunu, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 2013/36/AT sayılı Yönergesini Yunan hukukuna uyarlamış ve kredi kuruluşlarının kuruluş ve işleyişinin yanı sıra denetimini de düzenlemiştir.

Yunan bankacılık sisteminin yasal çerçevesi, ağırlıklı olarak, *Basel İlkeleri* ile uyumlu olan ilgili Topluluk mevzuatından faydalanılarak oluşturulmuştur. Spesifik olarak, 4261/2014 sayılı Kanun ve 2661/2012, 2630/2010, 2634/2010, 2635/2010, 2588/2007, 2589/2007, 2590/2007, 2646/2011, 2592/2007, 2645/2012, 2594/2007 ve 2595/2007 sayılı Yunanistan Merkez Bankası İdari Kanunları bankacılık sisteminin denetim çerçevesini oluştururken; 2577/06, 2595/2007 ve 2597/2007 sayılı Yunanistan Merkez Bankası İdari Kanunları, uyum ve risk yönetimi fonksiyonları dâhil İç Kontrol Sistemleri (ICS) konusunu ve Sütun 2 (ICAAP ve SRP) ele almaktadır.

Benzer şekilde, 281/5/26.3.2009, 285/6/2009 ve 290/12/2009 sayılı Bankacılık ve Kredi Komitesi kararları, finansal sistemin kara para aklanması ve terörün finansmanı amacıyla kullanılmasının önlenmesine yönelik kurumsal çerçeveyi oluşturmaktadır.

Daha spesifik olarak, 4261/2014 sayılı Kanun; a) kredi kuruluşlarının faaliyetlerinin kurulmasını ve işleyişini b) kredi kuruluşlarının faaliyetlerini ve c) kredi kuruluşlarının ve faaliyetlerinin denetimini sağlamaktadır.

Yunan bankacılık sektöründeki yatırım bankacılığı hizmetlerinin sunumu, 2014/65/EU Direktifini ("MiFID II") Yunan hukuk sistemine aktaran 4514/2018 sayılı Kanuna tabidir.

Yunanistan'ın Ekonomik ve Mali (Borç) Krizi (2009-2017)

Yunanistan'ın 2001 yılında avro bölgesine katılması, ülkenin ekonomik yapısında köklü değişikliklerin başlangıcı olmuştur. 2001 ve 2008 yılları arasında reel büyüme yıllık %4'lere ulaşmış, enflasyon tek haneli rakamlara düşmüştür. Ancak 2009 yılına gelindiğinde, bütçe açığı GSYİH'nin %15,5'ine yükselmiş, kamu borçlarının payı GSYİH'nin neredeyse %130'una çıkmıştır. 2009 yılı sonbaharında, bütçe açığının öngörülenden çok daha yüksek olacağı mali piyasalar tarafından anlaşılmıştır. Bu nedenle faiz oranları hızla yükselmeye, ülke varlıkları da küresel mali piyasalarda hızla değer kaybetmeye başlamıştır. Böylece, 2010 yılı Mayıs ayında Avrupa Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve IMF'den oluşan Troyka ile Yunanistan için mali konsolidasyon ile özelleştirmeleri sağlayacak aynı zamanda vergi kaçakçılığını engelleyecek düzenlemeleri kapsayan yapısal reformları içeren bir muhtıra imzalanmıştır.

Devletin karşılaştığı mali kriz, özel bankacılık sektörünü de beraberinde sürüklemiştir. Finansal piyasalarda likidite sorunu yaşanmaya başlamış; gerek Yunanistan'ın uluslararası kredi notlarının peşi sıra düşürülmesi, gerekse Yunan bankalarının puanlarının aşağı çekilmesiyle bankalar küresel finans piyasalarının dışına itilmiştir. 2007-2016 yılları arasında Yunanistan'da faaliyet gösteren yabancı bankaların neredeyse tümü hızlı bir şekilde ülkeden çıkmıştır. Bu dönemde yaşanan makroekonomik belirsizlik, büyük miktarda nakdin ülkeden kaçışına yol açmıştır. Ayrıca, ekonomik daralma ve likidite sıkıntısı, bankalara olan kredi borçlarının geri ödenememesini sürekli hale getirmiştir.

Yunan ekonomisi öteden beri bütçe açığı ve kamu borçlarının yüksekliği, kamu sektörünün hacmi, piyasaların düşük rekabet gücü ve ülkeye yapılan doğrudan yabancı yatırımların azlığı gibi sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu nedenle, 2008 yılında başlayan küresel ekonomik krizinin borç krizine dönüşmesiyle birlikte Yunanistan, 2009 yılından itibaren, 2. Dünya Savaşı sonrasında karşılaştığı en ağır finansal krizle karşı karşıya kalmıştır.

Dünya Bankası verilerine göre Yunanistan'ın GSYİH'si Avro Bölgesine katıldıktan sonra sürekli olarak artmış, 2008 yılında ise 356 milyar Dolar ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2009 yılı krizi ile birlikte Yunanistan'ın Avro Bölgesinden çıkışı senaryoları yoğun olarak konuşulur olmuştur. Bu tarihten itibaren Yunan ekonomisi 2017 yılına kadar sürekli olarak küçülmüştür. IMF verilerine göre 2023 yılı itibarıyla Yunanistan'ın GSYİH'si cari fiyatlarla 242,39 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Ekonomik krizden çıkışa yönelik olarak, öncelikle finansal sistemin istikrara kavuşturulması ihtiyacı üzerine bankacılık sektöründe yeniden yapılandırmaya gidilmesi kararlaştırılmıştır. Sektörün yeniden yapılandırılması için gerekli olan toplam 50 milyar avro, iyileştirme programı fonu adı altında Troyka'dan temin edilmiştir. İkinci aşama ise, hangi bankaların yeniden yapılandırmaya dâhil edileceğinin kararlaştırılması olmuştur. Yeniden yapılandırma değerlendirme çalışmalarının başladığı dönemde, 17 ticari banka mevcut iken, 8 banka (5 ticari banka, 3 kooperatif bankası) bu kapsamda tasfiye edilmiş; ülkenin en büyük 4 bankası [Ulusal Banka (NBG), Alpha Bank, Piraeus Bank (Pire Bankası) ve Eurobank (Avrobank)] "faaliyet konusu sadece bankacılık hizmetlerinden ibaret" olacak biçimde yeniden yapılandırma sürecine alınmıştır. Bu dört banka 2013 yılının ilk aylarında karar süreçlerini tamamlayarak sermayelerini Yunanistan Merkez Bankası'nın öngördüğü rakamlara yükseltmiştir. Ekonomik daralmanın sektördeki en önemli sonuçlarından biri de Citibank'ın 2012 yılından itibaren

şubelerini yavaş yavaş kapatarak Yunanistan piyasasından çekilmesi olmuştur. Citibank daha sonra yatırım bankacılığı ile ülkeye geri dönüş yapmıştır.

Diğer taraftan Yunanistan, özellikle 2000'li yılların başlarında Balkanlar ve Güneydoğu Avrupa'da Bankacılık faaliyetlerini genişletmiştir. Nitekim dönemin Ekonomi ve Kalkınma Bakanlığı ekonomik kriz öncesinde bu bölgelerde pazarın %20'sinin Yunan bankalarının elinde olduğunu açıklamıştır. 2006 yılında Finansbank hisselerini satın alarak Türkiye pazarına giriş yapan NBG, ekonomik krizden çıkabilmek için Finansbank'ta sahip olduğu toplam %99,81 oranındaki hisselerini 2 milyon 750 bin avro bedelle 2016 yılında Katar Ulusal Bankası QNB'ye satmış; ayrıca NBG'nin Finansbank'a kullandırdığı 910 milyon Dolarlık sermaye benzeri krediyi geri ödeme yükümlülüğünü de üstlenmiştir. Böylece, Finansbank'ın satışının takribi değeri 3,6 milyar avro olmuştur.

Yunanistan'da halihazırda faaliyet gösteren altı banka (Pire Bankası, Alpha Bank, Ethniki/NBG, Eurobank, Attica Bank ve Optima Bank) sektörün hâlihazırda %95'ine tekabül etmektedir. Yunan Bankalar Birliği verileri, 31/12/2023 itibariyle ülkede 20 kredi kuruluşu, 1.405 banka şubesi ve 6.067 ATM'nin faaliyette olduğunu ve bankalarda çalışan toplam personel sayısının ise 28.436 olduğunu ortaya koymaktadır.

Yunanistan'daki tek Türk bankası 2008'den beri faaliyetini sürdüren T.C. Ziraat Bankası olup bankanın halihazırda Atina, İskeçe ve Gümülcine'de şubeleri bulunmaktadır.

Bankacılık sektörüne ilişkin 2019 yılı sonlarında yaşanan en önemli gelişme ise, Çin Halk Cumhuriyetinin en büyük beş devlet bankasından Çin Bankası (Bank of China Europe SA)'nın Lüksemburg Şubesi (BOC Luxembourgh S.A.) üzerinden ülkede şube kurmak suretiyle Yunan bankacılık sektörüne giriş yapmasıdır. Bu durum, son yıllarda liman işletmeciliği başta olmak üzere Yunanistan'da yoğun yatırımları bulunan Çin sermayesini ülkeye çekme çabasının bir sonucu olarak değerlendirilmektedir.
Benzer şekilde, ABD menşeli yatırım bankası olan Goldman Sachs, Almanya'daki şubesi Goldman Sachs Bank Europe SE üzerinden 2022 yılında Atina'da bir şube açmıştır. Aynı yıl bir diğer Amerikan yatırım bankacılığı ve finans kuruluşu J.P. Morgan da Frankfurt merkezli J.P. Morgan SE üzerinden Atina Şubesini oluşturmuştur.
Son dönemde bankacılık sektörüne ilişkin yaşanan en önemli gelişme, Pire Bankası'nda %27 oranındaki mevcut devlet hisselerinin Yunan Mali İstikrar Fonu (HFSF) aracılığıyla satışına karar verilmesidir. 2024 Mart ayı itibarıyla hisse satışı için gerekli prosedürler başlatılmıştır.

Vizeler

Yunanistan 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren yürürlüğe giren 5038/2023 sayılı yeni Göç Yasası, 4251/2014 sayılı Göç ve Sosyal Entegrasyon Kanunu'nu ikame etmiş olup, yabancıların Yunanistan'da çalışma ve ikamet (oturma) izinlerini yeniden düzenlemektedir.

Yeni Göç Yasası ile birlikte yüksek vasıflı üçüncü ülke vatandaşları aşağıdaki durumlarda **Mavi Kart** başvurusunda bulunabilmektedirler:

- Bir Yunan şirketiyle en az 6 ay geçerli (daha önce bu süre 12 ay idi) bir iş sözleşmesine sahip olunması,
- Yıllık ortalama brüt ücretin, yıllık asgari brüt ücretin 1,6 katına (daha önce bu 1,5 katıydı) eşit veya bu katı aşan miktarda olması;
- C tipi vize, ikamet izni veya vize şartı aranmayan türde geçerli bir pasaportu olmak suretiyle halen yasal şekilde Yunanistan'da bulunan üçüncü ülke vatandaşları diğer gerekli şartları da sağlamak koşulu ile Mavi Kart başvurusunda bulunabileceklerdir.
- Başka bir AB üyesinde verilmiş geçerli bir Mavi Kart sahibi olan ve o üye devlette en az 12 ay (şimdiye kadar en az 18 ay idi) ikamet etmiş olan üçüncü ülke vatandaşları, Yunanistan'da Mavi Kart oturma iznine başvurma hakkına sahip olacaklardır.

Ayrıca 5038/2023 sayılı yasaya, Aralık 2023'te getirilen bir değişiklikle, Yunanistan'da en az 3 yıl ikamet eden ve belirli türde işlerle uğraştıklarını kanıtlayabilen belgesiz göçmenlere oturma izni verilmesine olanak tanınmıştır.

1 Ocak 2024 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, üçüncü ülke vatandaşlarının, Yunanistan'dan Dijital Göçebe Oturma İzni başvurusunda bulunmadan önce vatandaşı oldukları veya ikamet ettikleri ülkelerdeki Yunan konsolosluğundan Dijital Göçebe Vizesi almaları gerekmektedir. Halihazırda Yunanistan'da yasal olarak bulunan ve C tipi vizesi, oturma izni veya geçerli pasaportu bulunan kişiler Yunanistan sınırları içinden de Dijital Göçebe Oturma İzni başvurusunda bulunabilmektedirler.

Yeni Yasa uyarınca yönetici pozisyonu için çalışma izinlerinin koşulları sıkılaştırılmış olup, yerli ya da yabancı şirketlerde yönetim kurulu üyesi, yasal temsilci ve müdür pozisyonları için ilk kez başvuracak olanların yıllık en az 4 milyon avro hasılat göstermesi gerekmektedir.

1 Ocak 2024 itibariyle süresi dolan yönetici pozisyonunda çalışanlar, yalnızca uygunluk kriterlerini karşılamaları koşuluyla izinlerini yenileyebilecek veya AB Mavi Kart ya da Şirket İçi Transfer İzni başvurusunda bulunabilecekler.

Düzenleme kapsamında, teknik destek almak üzere yabancı şirketlerle (örneğin telekomünikasyon şirketleri) alt yüklenici vb. mahiyetli sözleşmeleri olan Yunan şirketlerinin, bu teknik işleri yapacak olan çalışanları özel amaçlı çalışma yöntemi yerine bağımlı istihdam kapsamında işe almaları gerekmektedir.

Yeni yasa ile üçüncü ülke vatandaşlarını "bağımlı" çalışanlar (yani mavi yakalı işçiler) olarak işe alan işverenler tarafından yapılan çalışma izni başvurularına ilişkin süreç de değiştirilmiştir. Buna göre; göçmenlik makamları geçerli kotalara göre ön onaylarını düzenleyecekler ve bunu başvuru sahibinin vatandaşı olduğu veya ikamet ettiği ülkedeki Yunan konsolosluğuna elektronik olarak göndereceklerdir. İlgili Konsolosluk, bunun üzerine başvuru sahibine vize verecektir. Önceki sistemde, yetkililer ön onayı verip kargo yoluyla işverene veya ilgili konsolosluğa göndermekte idi. Bu çalışanlar için çalışma izni başvuru sürecinin diğer aşamaları değişmeden kalmakta, yani ilgili mevzuat ile belirlenen kotalara uyma ve Yunanistan'a vardıklarında oturma izni başvurusunda bulunma zorunlulukları devam etmektedir.

5079/2023 ve 4399/2016 sayılı Kanunlar ile değişik 4251/2014 sayılı Göç ve Sosyal Entegrasyon Kanunu'nun iş insanlarımızı yakından ilgilendiren "yatırım faaliyeti" suretiyle

ikamet izni edinimine ilişkin düzenlemesi kapsamında yatırım faaliyetleri, millî ekonomiye olumlu katkı sağlayacak her türlü yeni iş kurma, devralma, yeniden yapılandırma ya da mevcut faaliyetlerin genişletilmesi olarak nitelendirilmektedir. Yatırımcılara ve yöneticilere sağlanan ikamet izni yatırımın etkinliğinin devam etmesi halinde beş yılda bir yenilenir.

Spesifik olarak, söz konusu Kanun uyarınca yatırım faaliyeti nedeniyle ikamet izninden faydalanacak olanlar:

- Yatırım projeleri kanunen belirlenmiş kriterleri karşılayan Yunanistan'da yatırım yapmak isteyen AB üyesi olmayan ülke vatandaşı yatırımcılar,
- Yatırım projesini uygulayacak olan AB üyesi olmayan ülke vatandaşı yöneticiler (Üst yönetim, orta yönetim ve proje için gerekli uzmanlar),
- Yukarıda yer alan yatırımcı ve/veya yöneticinin eşi, 21 yaşını geçmemiş evli olmayan çocukları ile eşlerin ilk derece üst kuşakları (anne-babalar).

Yatırım faaliyetleri için AB üyesi olmayan ülke vatandaşı yatırımcıya ve/veya yöneticiye sağlanan ikamet izni, Yunanistan Kalkınma Bakanlığı'nın Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından yatırıma ilişkin yapılacak olumlu değerlendirme neticesinde gerçekleştirilecektir.

Yatırım faaliyeti: Yeni Kanun'da yatırım sektörü ya da yatırımın yeri konusunda ikamet izni müracaatı için bir kısıtlama yoktur. Yatırıma ilişkin ana kriter, yatırımın ülke kalkınmasına ve ekonomisine katkı sağlamasıdır.

Yatırım maliyeti: Kanun, yatırım projesinin toplam maliyetine ilişkin limitler belirlememiştir. Bununla birlikte, bu düzenleme çerçevesinde ikamet iznine müracaat eden bir yatırımcının yatırıma 250.000 avro katkı sağlaması gerekmektedir. Ayrıca, her bir yatırım için yöneticilere verilecek izinler de, yatırımcının yatırıma toplam katkısına göre belirlenmektedir.

Bir yatırım projesi kapsamında (yatırımcı ve yöneticiler için) verilecek ikamet izni sayısı en fazla 10'dur.

Bu mahiyette, diğer bir önemli uygulama ise Altın Vize'dir. 2014 yılında başlatılan ve Yunanistan'a belli tutarın üzerinde yapılacak gayrimenkul yatırımlarına ikamet izni uygulaması olarak adlandırılabilecek olan düzenlemede nihai yapılan değişiklik ile; daha önce 250 bin avro olan gayrimenkul yatırım limitinde kademeli bir uygulamaya geçilmiştir. Buna göre; Atina ve Pire şehirlerinin içinde yer aldığı Attika Bölgesi, Selanik Bölgesi, Mikonos ve Santorini adaları ile yerleşik nüfusu 3.100 kişiyi geçen adalarda asgari yatırım limiti 800.000 avroya yükseltilmiştir. Ülkenin geri kalanında ise bu limit, gayrimenkulün değerinin edinimi tarihinde 400.000 avroya yükseltilmiştir. Ayrıca 800.000 avro yatırım limiti şartına bilahare ülkemizin Ege kıyılarına komşu Rodos, Sisam (Samos), Sakız, Midilli gibi Yunan adaları da dahil olmak üzere 32 ada daha eklenmiştir. Belirtilen nakdi şartların iki istisnası, ticari kullanıma açık gayrimenkullerden meskene dönüştürülen gayrimenkuller ile tarihi değeri olan eski bina listesinde yer alan gayrimenkullerin satışında 250.000 avro yatırım şartı korunmuştur. Söz konusu altın vize programının geçerli olması için belirtilen değerler tek bir gayrimenkul ve en az 120 m^2 alan için geçerlidir.

Altın vize uygulaması ile ikamet izni başvurusunda bulunanlar ile birinci derece yakınlarına beş yıl süreyle ikamet izni verilmekte olup, gayrimenkulün mülkiyeti el değiştirmediği sürece ikamet izninin süresi uzatılmaktadır. Bu kapsamda ikamet iznine sahip kişilerin çalışmaları ise yasaktır. Ancak, gayrimenkul edinimi suretiyle ikamet iznine sahip olan kişinin, bir şirkete ortak olması mümkündür. Diğer yandan, söz konusu gayrimenkulün kiraya verilmesine izin verilmektedir.

Kaynak: T.C. Atina Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği